
МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ В.Н. КАРАЗІНА
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНИХ МОВ

**АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
СУЧASНОЇ ЛІНГВІСТИКИ
ТА МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
ІНОЗЕМНИХ МОВ
У ДОСЛІДЖЕННЯХ СТУДЕНТІВ**

Збірник статей

Випуск 12

Харків 2016

Рекомендовано до друку рішенням вченої ради факультету іноземних мов Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна (протокол № 6 від 20 червня 2016 р.)

Редакційна колегія

Відповідальні редактори:

Пасинок В.Г. (проф., декан факультету іноземних мов),
Оніщенко Н.А. (доц., заст. декана)

Безуглі Л.Р. (проф.)	Самохіна В.О. (проф.)
Бондаренко Є.В. (доц.)	Солопушук Л.В. (проф.)
Вороніна М.Ю. (доц.)	Шевченко І.С. (проф.)
Морозова О.І. (проф.)	Черновол-Ткаченко О.О. (доц.)

Тарасова С.О. (*відповідальний секретар*)

Актуальні проблеми сучасної лінгвістики та методики навчання іноземних мов в дослідженнях студентів : збірник статей. – Вип. 12. – Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2016. – 92 с.

ISBN 918-966-285-341-4

До збірника увійшли студентські статті, які досліджують проблеми семантики та прагматики мовних одиниць, особливості міжкультурної комунікації, концепти та їх дискурсивні реалізації, комунікативні стратегії в дискурсі, питання перекладу мовних одиниць, аспекти творів зарубіжної літератури, а також навчання іноземних мов у середніх та вищих навчальних закладах.

Для студентів старших курсів факультетів іноземних мов, молодих науковців.

Адреса редакційної колегії:

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,

факультет іноземних мов,

тел. (057) 707-53-43

Текст подано у авторській редакції

ISBN 918-966-285-341-4

© Харківський національний університет
імені В.Н. Каразіна, 2016

**ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ
И ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ
УПОТРЕБЛЕНИЯ ИДИОМ С НАИМЕНОВАНИЯМИ ЕДЫ
В АНГЛИЙСКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ**

Андреева Н.И. (Алексеевка, Россия)

Научный руководитель:

канд. филол. наук, доц. Афанасьева О.В.

Андреєва Н.І. Лінгвістичні та лінгвокультурологічні аспекти вживання ідіом з найменуваннями єжі в англійській і російській мовах. У даній статті автор розглядає фразеологізми з найменуваннями єжі, що відображають особливості менталітету двох народів; зіставляє можливі збіги і розірвності фразеологізмів за складом або семантикою; проводить аналіз походження деяких ідіом в обох мовах з метою більш детального вивчення їх значень.

Ключові слова: фразеологізм, ідіома, фразеологічні аналоги, безеквівалентні фразеологізми, етимологія.

Андреева Н.И. Лингвистические и лингвокультурологические аспекты употребления идиом с наименованиями еды в английском и русском языках. В данной статье автор рассматривает фразеологизмы с наименованиями еды, отражающие особенности менталитета двух народов; сопоставляет возможные совпадения и расхождения фразеологизмов по составу или семантике; приводит анализ происхождения некоторых идиом в обоих языках с целью более подробного изучения их значений.

Ключевые слова: фразеологизм, идиома, фразеологические аналоги, безэквивалентные фразеологизмы, этимология.

Andreyeva N.I. Linguistical and linguoculturological aspects of using food idioms in the English and Russian languages. The article deals with food idioms expressing the two nations' mentality; comparison of possible coincidences and differences in the structure or meaning of the phraseological units; etymological analysis of some idioms in both languages for the purpose of studying their meaning in more proper way.

Key words: phraseological unit, idiom, phraseological analogue, phraseological units with no direct equivalents in other languages, etymology.

Актуальность настоящего исследования состоит в необходимости дальнейшего изучения ФЕ с наименованиями еды, так как в этом семантическом поле существует множество слов, являющихся компонентами фразеологизмов, и каждое из них несет особый смысл и оттенок. **Объектом исследования являются английские и русские идиомы с наименованиями еды.** **Предмет исследования:** процесс формирования фразеологических значений в английском и русском языках.

В процессе развития, как английского, так и русского языков сформировалось большое количество устойчивых словосочетаний, которые получили название фразеологизмов. Так возник предмет новой науки – фразеологии, выделившейся из лексикологии. В данной области лингвистики работали многие ученые, такие как Ш. Балли, В.В. Виноградов, Б.А. Ларин, А.В. Кунин, Н.Н. Амосова и др.

Для правильного понимания значения ФЕ необходимо также знать ситуацию, ассоциирующейся у носителей языка с данной ФЕ. Для этого необходимо проанализировать различные исторические события и их отражение в языке. Римское господство в Британии принесло с собой античную культуру. Идиомы с наименованиями еды в данном случае встречаются как в английском, так и в русском языках, такие как *forbidden fruit* – запретный плод, *daily bread* – хлеб насущный, *salt of the earth* – соль земли [2, с. 35].

Однако в процессе употребления данных фразеологизмов носители языка начинают связывать с ними новые ассоциации. Например, в переводе выражения *to kill the goose that lays the golden egg* – убить курицу, несущую золотые яйца [3, с. 57] некоторый интерес представляет тот факт, что в английском тексте присутствует слова “*goose*” – гусь, а в русском – «курица». Причина такого изменения античной басни, возможно, лежит в отличие русского быта от европейского. Поскольку куроводство – одно из самых доступных, простых и доходных направлений сельского хозяйства, в русском тексте более редкий гусь был заменен на привычную для народного сознания курицу.

В отличие ФЕ, заимствованных из классических источников, фразеологизмы, сформировавшиеся в самом языке, являются индивидуальными для каждого народа. Такие словосочетания, как *neither fish nor fowl*, *teach one's grandmother to suck eggs*, *as cool as a cucumber* – являются собой богатство и яркость английского языка. В то же время, существуют аналогичные им русские фразеологизмы:

ни рыба, ни мясо; яйца курицу не учат; как огурчик. Интересно отметить, что в данном случае они возникли в разных языках независимо друг от друга и могут употребляться в разных контекстах.

Например, в переводе идиомы “*neither fish nor fowl*” (*neither fish, flesh, nor good red herring*) встречается более подходящее по смыслу сочетание – ни к селу, ни к городу [5, с. 47]; в другом случае целесообразнее использовать свободное словосочетание «как неприкаянный» [6, с. 39]. Русский вариант применяется для характеристики людей, а найденные примеры из английских текстов описывают ситуацию. Можно предположить, что это произошло из-за стремления англичан больше контролировать ситуацию и оценивать обстановку, нежели судить о конкретных людях.

Другие два ярких выражения: “*teach one's grandmother to suck eggs*” и «яйца курицу не учат» схожи по смыслу и у них совпадает главный компонент. Оба выражения используются тогда, когда необходимо подчеркнуть чей-либо опыт или авторитет. Тем не менее, в английском языке существовало большое количество других вариантов данной ФЕ, и в настоящее время уже трудно установить, почему именно этот вариант стал популярным [7, с. 139]. Что касается выражения «яйца курицу не учат», то его возникновение, скорее всего, берет свои корни из извечного вопроса: что появилось раньше, курица или яйцо [17].

Различие фразеологических аналогов по составу входящих в них компонентов отражает разные ассоциации с одной и той же лексемой в двух языках. Например, идиома “*as cool as a cucumber*” может переводиться, как «*и глазом не моргнет*» [8, с. 22], а также «*как ни в чем не бывало*». Что касается ассоциации со словом «огурец» в русском языке, то в данном случае больше подходит значение свежести, бодрости, нежели спокойствия [16]. Итак, различие ассоциаций со словами “*cucumber*” в английском языке и «огурец» в русском, выразившееся во фразеологизмах “*as cool as a cucumber*” и «*бодрый, как огурчик*» объясняется разным восприятием.

К многим английским фразеологизмам, содержащим наименования еды, трудно подобрать аналоги, и ими могут оказаться русские выражения, связанные с совсем другими ассоциациями (*have bigger fish to fry* – первым делом самолеты; *like two peas in a pod* – как две капли воды; *to have a finger in many pies* – в каждой бочке затычка).

Примечательно то, что именно с рыбой (а не с цыпленком или индейкой) у англичан связано представление о «более важном деле». Тем не менее, жареная рыба в кляре, а также жареная картошка (спе-

одно заимствованное блюдо), приобрели популярность и стали считаться первым фаст-фудом [1, с. 85]. Таким образом, рыба до сих пор имеет большое значение в жизни англичан.

Что касается русского языка, то для описания какого-либо «важного дела» употребляется крылатая фраза, появившаяся совсем недавно после показа фильма «Небесный тихоход», которая также означает более важное дело: «Первым делом – первым делом самолеты, ну а девушки – а девушки потом». Это выражение показывает несравнимую значимость военной службы по отношению к личной жизни.

Что касается поиска аналога в русском языке, к варианту “*to have a finger in many pies*” подходит простонародное выражение «*в каждой бочке затычка*». Оно употребляется в языке для описания людей, которые везде проявляют инициативу, даже в тех случаях, когда их никто об этом не просит.

Раньше вино хранили, в основном, в деревянных бочках. Чтобы сохранить его максимально надежно, каждой бочке необходимо было подобрать затычку индивидуально, чтобы она сидела в ней как влитая. Универсальных затычек, подходящих ко всем бочкам, не существует [15]. Таким образом, из русского фразеологизма видно, что к слишком инициативным людям относились с недоверием.

Тем не менее, в английском варианте присутствует как отрицательная коннотация (во всё вмешиваться), так и положительная (быть разносторонним, не упустить выгоду). Скорее всего, изначально выражение не несло в себе отрицательный смысл, означая лишь «проникнуть в самую суть». А с развитием предпринимательства идиома “*to have a finger in many pies*” приобрела особую актуальность.

В обоих языках имеется достаточно большое количество идиом с наименованиями еды, к которым невозможно подобрать полный аналог. Наиболее частыми способами перевода таких выражений являются калька и описательный перевод. В некоторых ситуациях при переводе безэквивалентных ФЕ есть возможность употребить русские устойчивые словосочетания, передающие одно из значений полисемичных фразеологизмов, например, *a fine kettle of fish – вот так дела* [12, с. 90]; *отрезанный ломоть – a self-reliant person; при царе Горохе – in the year dot; не фунт изюму – it's no joke* [10, с. 3].

Поиск примеров, отражающих передачу значения, аналогичного русскому фразеологизму, осложнялся тем, что для многих русскоязычных книг, содержащих фразеологизмы, нет официального перевода на английский язык. Тогда эти источники заменялись

английскими, при переводе которых на русский язык можно употребить фразеологизм. Особенно хорошо это видно на примере словосочетания “*Being in love is no joke*”, которое в русском переводе содержит фразеологизм: «Любовь – не фунт изюму». Есть также много примеров, где при переводе можно было бы употребить идиому «*отрезанный ломоть*». В одном из произведений речь идет о молодой девушке, уверенной в себе и получившей хорошее образование [9, с. 3]. На первый взгляд, при переводе можно употребить данную идиому по отношению к героине. Однако, изучив официальный перевод, становится ясно, что в данном случае отрицательная коннотация, добавляемая фразеологизмом, неуместна. Однако, в другом примере, где речь идет о «железной леди», этот фразеологизм удачно вписывается в контекст: «Как отрезанный ломоть – она считает, что не обязана никому ничего объяснять» [4, с. 1]. Наличие отрицательной коннотации в русском фразеологизме еще раз подтверждает, что колективная работа ценится больше, чем индивидуальная.

Отдельного внимания заслуживает русский фразеологизм «*времена царя Гороха*». По одной из версий, персонаж появился из народной сказки, которая начинается словами: «Было это в те годы, когда царь Горох с грибами воевал». В старинной русской кухне гороховая каша занимала почётное место, поскольку была, пожалуй, самой сытой из всех блюд русской кухни. Учитывая то, что и грибы, и горох вызывают у человека приступы метеоризма, очевиден иронический характер фразеологизма [14, с. 45]. Согласно другой точке зрения, речь идет о сказке о давних временах, «когда реки текли молочные, берега были кисельные, ... жил-был царь Горох, правитель глуповатый, но, как полагается сказочному монарху, добрый». В России простым людям всегда жилось не слишком хорошо, поэтому добрый правитель из сказки – весьма неправдоподобный персонаж. Идиома «*времена царя Гороха*» применяется к тем вещам, которые были настолько давно, что их достоверность уже стала сомнительной [13]. Поиск аналога по словарям не дал результатов. Однако в процессе анализа других аналогичных выражений в других европейских языках выяснилось, что в английском языке есть схожая идиома, связанная с давними временами, которые трудно проследить и понять, были ли они на самом деле: “*in the year dot*”. При этом следует отметить, что точка (dot) в английском языке ассоциируется лишь с чем-то невероятно быстро исчезающим, быстрее, чем глаз заметит [18]. При переводе английского источника, содержащего данную идиому, на русский язык,

фразеологизм «при царе Горохе» не употребляется [11, с. 79]. Тем не менее, если заменить фразу «благопристойно похороненные в незапамятные времена» на «благополучно забытые еще во времена царя Гороха», смысл не поменяется, поэтому выражение “*in the year dot*” можно считать его аналогом.

Таким образом, русские, не имея счастливого настоящего, придумывали себе красивое прошлое и скучали по нему, а для англичан прошлое воспринималось, во-первых, как что-то мимолетное, во-вторых, безвозвратно утраченное, так что даже и внимания особого не заслуживает.

Таким образом, знание фразеологизмов помогает понять менталитет. Ни в чём другом народ не выражает себя столь полно и многосторонне – не только в последнем своем положении, но и исторически. Всё, что есть у народа в его быте и понятиях, и всё, что народ хочет сохранить в своей памяти, выражается и сохраняется языком. Сравнивая фразеологизмы двух языков, можно сразу увидеть различия: в восприятии, особенностях функционирования; однако, сходства также присутствуют, что свидетельствует об аналогичных периодах исторического развития.

Следует отметить, что в данной работе рассмотрены далеко не все фразеологизмы и устойчивые словосочетания, содержащие наименования еды. Дальнейшее исследование других фразеологизмов позволит раскрыть дополнительные представления о характере двух разных народов. Использованные в данной работе подходы к изучению этимологии идиом могут быть использованы при анализе других устойчивых словосочетаний, что определяет его ценность для дальнейших исследований в области фразеологии.

Перспективой работы является дальнейшее использование изученных подходов к анализу этимологии идиом.

Литература

1. Мерзлякова Е.О. О семантике иконических знаков baked beans, pudding, roast beef, fish and chips / Е.О. Мерзлякова // Вестник ТГПУ. – 2006. – Выпуск 4 (55). 2. Эльянова Н.М. Крылатые слова, их происхождение и значение: пособие для студентов педагогических институтов (на английском языке) / Н.М. Эльянова. – Спб, 2001. – 209 с. 3. Albert J. Red herrings and white elephants / J. Albert. – London, Metro Books, 2004. – 263 p. 4. Armstrong K.L. Exit Strategy / K.L.Armstrong. – London, Bantam, 2007. – 480 p. 5. Coward N. Blithe Spirit, Hay Fever, Private

Lives: Three Plays / N. Coward. – 1st Vintage International Edition, 1999. – 256 p. 6. Cronin A.J. Song of Sixpence /A.J. Cronin. – New English Library, 1996. – 255 p. 7. Flavell R. Dictionary of Idioms and their Origins / R. Flavell, L. Flavell. – London : Kyle Cathie Ltd, 2002. – 222 p. 8. Mackenzie C. Hunting the Fairies / C. Mackenzie. – Penguin, 1977. –313 p. 9. Sayers D.L. Unnatural Death / D.L.Sayers. – New York : Harper Torch, 1995. – 264 p. 10. Townsend S. The Growing Pains of Adrian Mole / S. Townsend. – UK :Penguin, 2012. – 352 p. 11. Wallace E. Again Sanders / E. Wallace. – House of Stratus, 2001. – 194 p. 12. Weber D. Storm From the Shadows / D.Weber. – Baen : Reprint edition, 2010. – 1096 p. 13. Бойко Ю. А царь Горох был на самом деле или только в сказках? /Ю.Бойко // Топ Автору, 2014 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.topauthor.ru>. 14. Легостаев А. Кухонные фразеологизмы / А. Легостаев, С. Логинов [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://royallib.com/>. 15. Познавательный портал YZNAI-KA: фразеологизмы [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://yznai-ka.ru/publ/>. 16. Семенов А.В. Этимологический словарь русского языка [Электронный ресурс] / А.В. Семенов. – Режим доступа : <http://enc-dic.com/>. 17. Словари и энциклопедии на Академике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://translate.academic.ru/>. 18. World Wide Words: Year dot [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.worldwidewords.org/>

УДК 811.111'42:159.923

ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ-РЕПРЕЗЕНТАНТИ ОЦІННОЇ КАТЕГОРИЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЮДИНІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

**Бажан Ю.М. (Харків)
Науковий керівник:
канд. філол. наук, доц. Шамаєва Ю.Ю.**

Бажан Ю.М. Лексичні одиниці -репрезентанти оцінної категоризації інтелектуального потенціалу людини в англійській мові. Стаття присвячена вивченю специфіки лексичної репрезентації оцінної категоризації інтелектуальних здібностей людини на матеріалі англійської

мови з акцентом на виявленні особливостей лексикалізації прямої раціональної та суб'єктивної оцінки інтелектуального потенціалу мовної особистості та відповідної непрямої оцінки в англомовній лінгвокультурі.

Ключові слова: інтелект, категорія, лексична одиниця, оцінка, репрезентація.

Бажан Ю.М. Лексические единицы-репрезентанты оценочной категоризации интеллектуального потенциала человека в английском языке. Статья посвящена изучению специфики лексической репрезентации оценочной категоризации интеллектуальных способностей человека на материале английского языка с акцентом на выявлении собенностей лексикализации прямой рациональной и субъективной оценки интеллектуального потенциала языковой личности и соответствующей непрямой оценки в англоязычной лингвокультуре.

Ключевые слова: интелект, категория, лексическая единица, оценка, репрезентация.

Bazhan Yu.M. Lexical units representing evaluative categorization of human intellectual potential in the English language. The article is dedicated to studying the peculiarities of lexical representation of evaluative categorization of human intellectual abilities in the English language with an emphasis on revealing specific dimensions of lexicalizing direct rational and subjective evaluation of human intellectual potential and its corresponding indirect evaluation in the English-language linguoculture.

Keywords: category, evaluation, intellect, lexical unit, representation.

Категоризація є однією з провідних функцій людської свідомості, яка лежить в основі мовленнєво-мисленнєвої діяльності і організації мови як системи [1; 2; 3]. Оцінка концептуалізація і категоризація є специфічним когнітивним процесом, який відбувається в свідомості етносемантичної особистості при її взаємодії з навколошньою дійсністю і приводить до формування системи думок і оцінок [2; 3]. У цьому зв’язку, актуальність нашої роботи, присвяченої проблемі вивчення оцінкої категоризації інтелектуальних здібностей людини в сучасній англомовній лінгвокультурі з акцентом на виявленні спектру її лексикалізаторів, обумовлена тим, що вона виконана у річиці лінгвокогнітивного наукового напряму, що уможливлює виявлення специфіки представлення знань у свідомості і їх вербалізації, та спрямована на вивчення одного з таких ключових аспектів Ното Loquens, як специфіка його інтелектуального потенціалу, визначаючи новизну дослідження.

Метою розвідки є дослідження когнітивних і мовних механізмів формування оцінки інтелектуальних здібностей людини, об’єктивованих засобами англомовної прецедентології. Зазначена мета передбачає розв’язання таких завдань: аналіз когнітивних механізмів формування оцінних значень в англомовній лінгвокультурі; виявлення лексичних одиниць, які використовуються для репрезентації прямої та непрямой оцінки інтелектуальних здібностей людини в сучасній англомовній лінгвокультурі.

Об’єктом дослідження є специфіка оцінної категоризації інтелектуальних здібностей людини в англомовній лінгвокультурі, а його предметом – лексичні засоби вираження оцінки інтелектуальних здібностей людини, що формують певні оцінні категорії в англійській мові, з виявленням особливостей процесів формування оцінних значень.

Матеріал аналізу складають більш, ніж 200 прикладів, одержаних методом суцільної вибірки з художніх творів англійських і американських письменників, публіцистичних текстів, збірок англомовних прислів’їв, приказок та інших пареміологічних джерел, даних фразеологічних і тлумачних словників і інформаційних ресурсів мережі Internet.

Теоретичною базою роботи є теорія мовленнєвої діяльності, теорії мовної концептуалізації та категоризації сучасної когнітивної лінгвістики, теорія оцінки; методологічними настановами є концептуальний і контекстуальний аналізи, аналіз словарних дефініцій, когнітивно-семантичний аналіз засобів оцінної категоризації інтелектуальних здібностей людини в англійській мові.

Аналізуючи результати вивчення спектру лексичних одиниць оцінної категоризації інтелектуальних здібностей людини в англійській мові, зазначимо, що статична складова оцінної категоризації інтелектуальних здібностей людини в англійській мові представлена системою лексичних одиниць, що прямо виражають в своєму значенні оцінку інтелекту [3]. Їх можна розділити на чотири групи оцінних категорій: 1) раціональні оцінки інтелектуальних здібностей людини; 2) суб'єктивні оцінки; 3) оцінки окремих проявів інтелектуальних здібностей людини; 4) загальні оцінки.

До раціональної оцінки інтелектуальних здібностей людини можна віднести лексичні одиниці, що називають: 1) здібність взагалі: *ability, inability, capability, incapability, able, unable, capable, incapable, talent, gift, talented, gifted, skilful (skillful), endowed, apt, aptitude, faculty, capacity, unskilful (unskillful), talentless*; 2) інтелект як особливу здібність людини мислити: *intellectual, conscious, mental, intellect, mind, brain*,

consciousness, mentality, non-intellectual, unconscious, head, Sharp, thick, slow, acute, quick, nimble, unapt, ineffective, well-balanced, judicious, dexterous, sense, power, reason, grasp.

Дані слова репрезентують теоретичне знання про здібності і тому їх можна вважати раціональною оцінкою інтелектуальних здібностей людини. Наприклад: *But dear, truth is you have no ability for music... / Ali's cutting edge was his intellect: not only was he a renowned sportsman brilliance, but he also commanded world's attentions through his insight, sarcasm and satire / Generally, most gifted children are apt at thinking, reading, understanding and retrieving what they have learned.*

До суб'єктивної оцінки інтелектуальних здібностей людини можна віднести лексичні одиниці, які називають інтелектуальну здібність і дають їй позитивну або негативну оцінку: *clever, smart, stupid, intelligent, unintelligent, intelligence, bright i/x синоніми quick-witted, sharp-witted, active-minded, stolid, a blockhead, a dunderhead, quick-witted* та ін. Вказані прикметники передбачають наявність базових компонентів, таких як «*здібний / нездібний* легко розуміти і швидко мислити». Наприклад: *He was intelligent, he was presentable, he appeared to have a serious link with his work, which was obscurely governmental, vaguely important, and took him to Washington several days a week! "Finished", he said, speaking with that omission syntax stupid people employ when speaking to drunken people or foreigners / He is a very bright kid.*

Така оцінка вважається суб'єктивною тому, що вона виноситься на основі особистих думок мовця з приводу інтелектуальних здібностей конкретних людей.

Щодо лексичних одиниць оцінки складових інтелекту людини в англійській мові, оцінка одного з проявів інтелектуальних здібностей людини надається шляхом зіставлення відповідної характеристики із стандартом, який існує в свідомості людини. Оцінці піддаються такі характеристики інтелекту як швидкість протікання інтелектуальних процесів, рівень інтелектуальних здібностей (IQ), обсяг знань, наявність досвіду в певному виді діяльності, розуміність і розсудливість.

Оцінка швидкості протікання інтелектуальних процесів пов'язана з лексичними одиницями, що характеризують: 1) сприйняття чужих ідей: *alert, keen, narrow-minded, obtuse, dull, a dunce, dense, fly, shrewd, backward; 2) формування власних ідей: ingenious, witty, creative, crass, dumb.* Наприклад:

He took her occasionally... to drink at Cockpit or to dine at Raffles grill, and they were witty in French together about various subjects /

«I have been very obtuse, Watson,» said he / It was ingenious of her to solve the problem so quickly.

Рівень інтелектуальних здібностей (IQ) пов'язаний із лексичними одиницями: *a genius, a moron, an imbecile, an idiot.* Наприклад: *The opera shows Mozart's genius as a composer / He looked at me as I was a total imbecile.*

Оцінка обсягу знань пов'язана із лексичними одиницями: *erudite, knowledgeable, well-informed, educated, sophisticated, well-bred, ignorant, uneducated, unschooled, unenlightened, illiterate, dark., polymath, untaught, empty-headed, sage, unlearned.* Наприклад: *He looks educated. Ben thought, and knew it was a queer conclusion / Permit me to say that you have been badly educated. It is the name of one of the great ones of this world.*

Оцінка наявності досвіду в певному виді діяльності пов'язана із лексичними одиницями: *competent, proficient, experienced, adroit, an ace, a master, an expert, a specialist, incompetent, inefficient, inexperienced, inept, learned, egghead, generalist, adept, unqualified, qualified, inexpert, subtle.* Наприклад: *Professor Jean Bernard, the world-famous blood specialist who had taken charge of Josù's bone-marrow test, walked into the room / Madame, your daughter, was not an expert on jewels / He's very experienced in teaching beginners / He is far too incompetent to be put in charge of the factory.*

Оцінка розсудливості, розумності пов'язана із лексичними одиницями: *wise, reasonable, rational, sensible, thoughtful, silly, a fool, foolish, pointless, insane, absurd, feeble-minded, daft, crazy, witless, mindless, brainless, blockish, asinine, gaga, prudent.* Наприклад: *I know. Please don't remember it. I was crazy! It is not reasonable to demand so much from them / She is as daft as a brush [51].*

Крім наведених вище лексичних одиниць, що виражають оцінку інтелекту, існує лексика загальної оцінки, яку можна застосовувати до будь-яких об'єктів і явищ навколошнього світу, зокрема до інтелектуальних здібностей людини. Це, в першу чергу, прикметники *good i bad* та їх синоніми, такі як *great, brilliant, magnificent, awful* тощо. Наприклад: *Is he a good doctor? asked Henry / There's only one way you can cripple a bad scientist, and that's to demonstrate how bad his science is.*

Розглянуті лексичні одиниці використовуються для прямої оцінки інтелектулюдини, відбиваючи ставлення суб'єкта оцінки до інтелектуальних здібностей об'єкту оцінки. Непряма ж оцінка

передбачає формування оцінного змісту з описання з використанням таких засобів, як словосполучення, фразеологізми, речення і тексти. Наприклад: *He seemed to know all about flu and said there was nothing to worry about / Yet none of them could have claimed, as he could, to be a graduate of Harvard University or to have twice travelled in Europe.*

Отже, статична складова оцінної категоризації інтелектуальних здібностей людини представлена в англійській мові системою оцінних категорій. В англомовній лінгвокультурі можна виділити чотири групи лексики, які є засобами вираження оцінки інтелектуальних здібностей людини: одиниці раціональної оцінки; одиниці суб'єктивної оцінки; одиниці оцінки окремих складових інтелекту; загальнооцінні одиниці *good / bad*. Оцінна категоризація інтелектуальних здібностей людини є релятивним багатофакторним процесом, характеризуючись особливими когнітивно-мовними механізмами формування оцінного значення, що залежить від специфіки концептуальної царини ІНТЕЛЕКТУАЛЬНІ ЗДІБНОСТІ ЛЮДИНИ, поглиблене вивчення якої зі зверненням до психолінгвістичних настанов є перспективою нашої роботи.

Література

1. Болдырев Н.Н. Структура и принципы формирования оценочных категорий / Н.Н. Болдырев // Принципы и методы когнитивных исследований языка : сб. науч. тр. [отв. ред. Н.Н. Болдырев]. – Тамбов : Изд-во ТГУ им. Г.Р. Державина, 2014. – С. 11–29.
2. Бондаренко Є.В. Картина світу і дискурс / Є.В. Бондаренко // Дискурс як когнітивно-комунікативний феномен. – Харків : Константа, 2005. – С. 36–64.
3. Lakoff G. Women, Fire and Dangerous Things. What Categories Reveal about the Mind / G. Lakoff. – The University of Chicago Press, 1987. – 607 p.

УДК 811.112.2'255:791

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ФІЛЬМІВ НА ПРИКЛАДІ СУБТИТРІВ

Бойченко Н.С. (Харків)

Науковий керівник:

докт. філол. наук, проф. Донець П.М.

Бойченко Н.С. Особливості перекладу німецькомовних фільмів на прикладі субтитрів. Статтю присвячено виявленню найпоширеніших проблем з якими стикається перекладач при перекладі німецькомовних субтитрів та шляхам вирішення цих проблем.

Ключові слова: вербальний та невербальний план вираження, переклад кінофільмів, переклад реалій, перекладацькі трансформації.

Бойченко Н.С. Особенности перевода немецкоязычных фильмов на примере субтитров. Статья посвящена выявлению самых распространенных проблем, с которыми сталкивается переводчик при переводе немецкоязычных субтитров, и способам решения этих проблем.

Ключевые слова: вербальный и невербальный план выражения, перевод кинофильмов, перевод реалий, переводческие трансформации.

Boichenko N.S. Special aspects of German-language movies translation by the example of subtitles. The article is devoted to revealing the most common problems faced by the translator in the process of translating German-language subtitles and the ways of solving these problems.

Key words: movies translation, realias translation, translation transformations, verbal and non-verbal plane of expression.

Актуальність теми полягає у тому, що на сьогоднішній день кіно-і відеопродукція стають все більш популярними серед людей різного віку та статі. Переклад відеоматеріалу має свою специфіку та складнощі, оскільки має ознаки як письмового, так і усного перекладу. Професійний переклад фільмів виконується зі скриптів, тобто мовленнєвих реалік персонажів. Особливості перекладу будь-яких фільмів, з будь-якої мови та будь-якого жанру, полягають у тому, що крім завдань перекладу власне тексту з урахуванням відмінності культур та мов, перекладач повинен приділяти особливу увагу довжині реалік та встановленню так званих часових обмежень [6, с. 14].

Кваліфікований перекладач повинен перекласти текст фільму якнайближче до оригіналу, але зробити його максимально зрозумілім для цільової аудиторії. Мова персонажів фільму – це авторська стилізація звичайної розмовної мови, яка часто складається із різноманітних реєстрів (наприклад, реалій, вульгаризмів чи офіційного стилю) [6, с. 18]. Передача цих особливостей при перекладі фільмів виявляє особливі труднощі, але також викликає і певний інтерес серед дослідників. І не дивлячись на те, що багато науковців розглядають цю проблему, але все ще існує багато невирішених питань. Отже, метою роботи є виявлення та опис особливостей передачі реалій при перекладі кінофільмів.

Матеріалом дослідження є німецько-російський переклад субтитрів фільму. «Наші матері, наші батьки». Об'єктом дослідження є особливості перекладу кінотексту. Предметом дослідження є передача реалій та інших труднощів при перекладі кінотексту.

Під час перекладу кінофільму перекладач зіштовхується з багатьма труднощами, які не зустрічаються в процесі перекладу інших перекладацьких об'єктів. Сучасна теорія перекладу дуже недостатньо розглядає це питання. Науковці, які займаються дослідженням кінотексту, наприклад В. Горшкова [2; 3], Г. Слипкін [6], та ін., як правило сходяться на тому, що кінотекст відрізняється від усіх інших перекладацьких об'єктів. Перш за все це зумовлено специфікою плану вираження кінотексту: він неоднорідний, має два компоненти – вербальний та невербальний. Верbalний план вираження (далі – ВПВ) кінотексту мінімалістичний, зведені переважно до діалогів або монологів, якщо останні абсолютно необхідні за задумом автора (наприклад, внутрішній монолог героя, який розповідає про події, не показані в кадрі, або який демонструє внутрішній конфлікт героя), то все інше змістове навантаження реалізоване на невербальному плані вираження (далі – НПВ) й перекладач зобов’язаний враховувати цю частину змістового навантаження під час реалізації перекладу. НПВ має створювати візуальну поряд зі звуковою картиною світу та ситуації, що оточують героя, або самого героя, але візуальні образи сприймаються миттєво та комплексно, на відміну від описів у літературі. Перекладачеві необхідно приділяти особливу увагу відносинам між ВПВ та НПВ, визначати, який план вираження відіграє більш важливу роль, у який план закладено зміст, дійсний у цій ситуації, її обирати відповідну стратегію перекладу. Тому кінотекст відрізняється від усіх інших об'єктів перекладу більш прагматичним підходом до його перекладу, так як

перекладач часто змушений цілком відійти від тексту або повністю змінити репліку. Для того щоб адекватно передати цілі комунікації, перекладач мусить вкладати прагматичне значення в перекладену репліку, яке міститься в НПВ.

У процесі перекладу зустрічаються дві різні культури, історії та способи життя, різні рівні розвитку країн та традицій. Тому, умовою правильного донесення до читача своєрідності та унікальності іншого народу є володіння знаннями про відтворювану дійсність. Такі знання визначають терміном фонові знання. Ці знання необхідні перекладачу коли він зіштовхується з таким явищем як безеквівалентна лексика. До її складу належать слова-реалії, слова-символи, власні назви та ін. Реалії у цілому вважаються однією з найскладніших та найменш вивчених тем у перекладознавстві, особливо вона стає складною під час перекладу кінотексту через обмеженість екранного часу, так, наприклад, під час перекладу літератури можна використати виноски для того, щоб пояснити те чи інше явище, але у процесі перекладу кінотексту це неможливо.

Зрозуміло, що досягти абсолютної тотожності в перекладі неможливо, але це не заважає здійсненню міжмовної комунікації. Необхідно і важливо умовою еквівалентності перекладу повинно бути збереження мети комунікації. Для досягнення цієї мети перекладачеві необхідно здійснювати формальні перетворення, які в перекладознавстві називаються «трансформаціями». На сьогодні існує безліч класифікацій перекладацьких трансформацій запропонованих різними авторами. За основу візьмемо класифікацію запропоновану В.Н. Комісаровим [4]. Він зводить трансформації до таких видів як: лексичні (до лексичних трансформацій, він відносить транслітерацію, перекладацьке транскрибування, калькування, деякі лексико-семантичні заміни). Наприклад, змістовий розвиток, конкретизація та генералізація); граматичні (до слівникових трансформацій або синтаксичне уподібнення, граматичні заміни, заміни членів речення, форм слова, частин мови); комплексні (комплексні трансформації також можна іменувати лексико-граматичними; сюди відносяться описовий переклад, антонімічний переклад і компенсація).

Л.С. Бархударов [1] зазначив, що перекладацькі трансформації – це міжмовні перетворення, операції перевираження сенсу або перефразування з метою досягнення перекладацького еквівалента. Задля досягнення мети роботи проаналізуємо декілька випадків використання перекладацьких трансформацій з метою вирішення проблеми реалій

на прикладі німецько-російського перекладу (субтитри) фільмів «Наші матері, наші батьки» (далі UVUM) та «Сталінград» (далі St).

– *Bring dem Unteroffizier noch n' Korn und die Rechnung.*

– *Отнеси унтер-офицеру его шнапс и счет.*

(UVUM)

У даному випадку нас цікавить, як перекладач переклав слово «Korn». Шнапс – це німецький національний алкогольний напій, який виготовляють з зерна або різноманітних фруктів. Дослівно з німецької «Korn» перекладається як «зерно», але також використовується як розмовне скорочення для «Kornbranntwein», тобто хлібна водка або шнапс. З цього можна зробити висновок, що перекладач використав аналоговий переклад. Він замінив переклад на більш відоме іноземне запозичення.

– *Viktor sollte das Geschäft übernehmen, bevor es in der Reichskristallnacht in Sherben zerfiel.*

– Віктор должен был пойти по его стопам, но их мастерскую разрушили в хрустальную ночь.

(UVUM)

Треба звернути увагу на переклад історичної реалії «die Reichskristallnacht», яку за допомогою калькування переклали як «криштальна ніч». Під «криштальнюкою ніччю» розуміється 9-10 листопада 1938 року, коли у Німеччині та частині Австрії були розгромлені усі синагоги будівлі та магазини, які належали євреям. Цю реалію можна віднести до найскладніших у рамках кіноперекладу, адже реалії на зразок цієї потребують описового перекладу оскільки зовсім не усі глядачі розуміють про що йдеться, у книгах проблеми на зразок цієї вирішуються завдяки виноскам, але з кіноперекладом усе зовсім інакше у зв’язку з тим, що перекладач обмежений екранним часом, саме тому доволі часто такі реалії перекладаються калькуванням. Але краще було б перевести її як «еврейские погромы», оскільки тоді не треба було б робити пояснень. І останнє на цю можна звернути увагу у цьому уривку це переклад виразу «in Scherben zerfallen». Вираз, який перекладається як «розпадатися на осколки», за допомогою конкретизації значення було переведено як «руйнувати».

– *Das ist Wehrkraftzersetzung.*

– Это же панические речи.

(UVUM)

Складний та не однозначний для перекладу випадок, так як у словнику переклад слова «Wehrkraftzersetzung» – «действия,

направленные на подрыв оборонной мощи, на разложение вооруженных сил», але також треба зауважити, що так називається виданий Гітлером у 1938 році закон з ціллю подавити будь-яку активність направлена против нацистського режиму чи Вермахту, порушення якого тягло за собою кримінальну відповідальність. Враховуючи те що було сказано, переклад «панические речи» здається не доцільним, знову ж таки ми стикаємося з особливістю даного виду перекладу, бо якщо б це була книга чи стаття можна було б зробити виноску, але так як це кінопереклад доречніше було б перекласти це слово як «подстрекательство».

Ми роздивились декілька прикладів та проаналізували використання перекладацьких трансформацій, які використав перекладач під час перекладу кінотексту, зіткнувшись з деякими помилками кіноперекладачів на прикладі німецько-російського перекладу (субтитрів) художнього фільму «Наші матері, наші батьки», а також розглянули як саме перекладач виходить з ситуації, коли зіштовхується з таким явищем як реалії.

Наприклад при перекладі відеоматеріалу, використаного для цієї роботи, перекладач зіштовхнувся із воєнними реаліями і ми побачили, що деякі з них становили значну складність для перекладача, через відсутність фонових знань з деяких тем перекладач зробив декілька грубих помилок.

Враховуючи, що перекладач зробив деякі помилки під час перекладу кінотексту, можна зробити висновок, що вдалий переклад кінотексту залежить цілком від словникового запасу, художнього смаку та фонових знань перекладача. Таким чином можна вважати гіпотезу підтвердженою. Кіноперекладачу важко вирішувати проблеми, які виникають під час перекладу реалій, тому ця тема потребує більших досліджень, ґрунтуючись на більшій кількості матеріалів, що є перспективою даної роботи.

Література

1. Бархударов Л.С. Язык и перевод / Л.С. Бархударов. – М. : Международные отношения, 1975. 2. Горшкова В.Е. Перевод в кино : текст / В.Е. Горшкова. – Иркутск : МИГЛУ, 2006. – 278 с. 3. Горшкова В.Е. Теоретические основы процессориентированного перевода кинодиалога (на материале французских фильмов) : автореф. дис. на соискание учен. степени доктора филол. наук / В.Е. Горшкова. – Иркутск, 2006. – 36 с.

-
4. Комісаров В.Н. Современное переводоведение / В.Н. Комісаров. – М. : ЭТС, 2001. – 421 с. 5. Матасов Р.А. Методические аспекты преподавания кино / видеоперевода / Р.А. Матасов // Известия Российского государственного педагогического университета им. А.И. Герцена. – РГПУ имени А.И. Герцена, 2009. – С. 155–166. 6. Слышкин Г.Г. Кинотекст : Опыт лингво-культурологического анализа [Электронный ресурс] / Г.Г. Слышкин, М.А. Ефремова. – М., 2004. – Режим доступа : <http://www.vfrsteu.ru/elib>.

УДК 811.111'37

ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ПЕРЕДАЧІ ІТЕРАТИВНОСТІ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ

Бондар А.Ю. (Харків)

Науковий керівник:

канд. пед. наук, доц. Дудоладова А.В.

Бондар А.Ю. Функціонально-семантичне поле передачі ітеративності в англійській мові. Стаття присвячена визначенню змісту «ітеративність» з лінгвістичної точки зору та з'ясуванню складників її функціонально-семантичного поля на матеріалі художнього твору «Театр» англійського письменника Уїльяма Сомерсет Моєма.

Ключові слова: англійська мова, аспектуальність, ітеративність, повторюваність, семантика, функціонально-семантичне поле, художня англійська мова.

Бондар А.Ю. Функционально-семантическое поле передачи итеративности в английском языке. Настоящая статья посвящена определению содержания «итеративность» с лингвистической точки зрения и выяснению ее функционально-семантического поля на материале художественного произведения «Театр» английского писателя Уильяма Сомерсет Моэма.

Ключевые слова: английский язык, аспектуальность, итеративность, повторность, семантика, функционально-семантическое поле, художественный английский язык.

Bondar A.Yu. Functional-semantic field of rendering of iterativity in English. The present article is devoted to determining content of «iterativity» from the linguistic point of view and studying its functional-semantic field at

the material of the fiction «Theatre» by an English writer William Somerset Maugham.

Key words: aspectuality, English, fiction English, functional-semantic field, iterativity, repetition, semantics.

Для комплексного аналізу лексики та її уживаності в англійській мові, а також стилістики англійської мови вкрай важливо вивчати мову не тільки з позиції лінгвістичних дисциплін. З розвитком мовознавчого напряму у філософії пост-модерну філософські поняття потрапляють до мовознавчої термінології та вивчаються з позиції кількох наук.

Актуальність обраної теми полягає у необхідності уточнення провідних положень функціонально-семантичного поля передачі ітеративності в художній англійській мові.

Теоретичні положення щодо використання ітеративності у художній англійській мові базуються на працях різних вчених: О.В. Бондарко, Ю.О. Азарова, І.М. Кобозєва, С.В. Семчинський, М.В. Нікітін, Ж. Дерріда.

Метою дослідження є розгляд особливостей реалізації категорії ітеративності в англійській мові.

Об‘єкт дослідження – лексика англійської мови.

Предмет дослідження – категорії видів прояву ітеративності у художній англійській мові.

Матеріал дослідження складають 150 прикладів на матеріалі англомовного художнього твору У.С. Моєма «Театр».

У сучасному мовознавстві поняття «ітеративність» представляє собою операцію чи процес повторяя в лінгвістиці, так і в інших науках, таких як: математика, філософія, метафізика. Визначення терміну «ітеративність» було введено у вживання сучасним філософом Ж. Дерріда у значенні «початкового повторення» [1].

Ітеративність є однією з форм організації дій чи подій, які зумовлені повторюваністю, що розподілена у часі. Ітерація в англійській мові виражається не тільки через такі вирази, як: *three times, five times*, але і за допомогою прислівників: *often, frequently, always, sometimes* [3, с. 32].

В англійській мові ітеративність виражається за допомогою різних мовних засобів. Найважливішими засобами вираження повторюваності є граматичний і лексичний. Також виділяють синтаксичний, лексико-граматичний, лексико-контекстуальний засоби.

Більш уживаним засобом є лексичний, який складає 50% від інших рівнів мови, на яких проявляється ітеративність, що виражається за

допомогою таких прислівників, як: *always* (20%), *again* (10%), *often* (8%), *generally* (7%), *frequently* (5%). Наприклад:

- 1) *There was nothing in which he did not think that he knew better than way and didn't want to take anybody else, time went on he began to act less frequently* [5, p. 35].
- 2) *You were always glad to see me, but you were thankful that I went my own up your time* [5, p. 124].
- 3) *We shall never see him again that moment the young man appeared* [5, p. 2].
- 4) *Years before, Michael and Julia had often joked about the rich old woman who would fall in love with him and set him up in management* [5, p. 30].

Лексико-контекстуальними засобами є слова, що показують циклічну або невідому повторюваність, наприклад: *two times, three time, four times*. У матеріалі дослідження знайдено 15% ітератив такого виду. Наприклад:

- 5) *'I went two or three times'* [5, p. 121].
- 6) *Once or twice she had met people on the stairs and thought they stared at her strangely* [5, p. 58].

Під граматичним засобом розуміється вид ітератив, які показують повторюваність дієслівної дії у межах речення, особливо це проявляється у минулому часі за допомогою конструкцій *used to* та *would*, які вказують на дію, що в минулому носила повторюваний та регулярний характер [2, с. 46].

У обраному нами творі приклади граматичного засобу становлять 5% від усіх засобів прояву ітеративності:

- 7) *He used to come to our house quite often* [5, p. 40].
- 8) *You would think they'd have some sense of decency as time passed Julia's indignation was mitigated, and she had often thought of the adventure since with a good deal of pleasure* [5, p. 52].

Лексико-граматичний засіб виражається за допомогою префікса – *re*. У матеріалі дослідження приклади такого вида становлять 10%. Наприклад:

- 9) *I reread it in the cart to remind myself that I should not be deceived that I was going home to any kind of fresh start* [5, p. 120].
- 10) *When he died, I read and reread the thick pile of her letters he kept on our bedroom sill, pored over her detailed complaints and small news* [5, p. 118].

Це однім, але не менш важливим є синтаксичний засіб (10% від

усіх засобів прояву ітеративності), який проявляється за рахунок розширення форми предикату, повтору дієслівної основи:

- 11) *I had never thought to come back home, I had not thought to depend on him again* [5, p. 40].
- 12) *He held her in his arms as he had held her so often before* [5, p. 131].

На матеріалі новели “Театр” Уільяма Сомерсета Моєма, було виявлено, що найбільш уживаним засобом прояву ітеративності є лексичний (50%), а саме прислівники: *always* (20%), *again* (10%), *often* (8%), *generally* (7%), *frequently* (5%). Ітератив синтаксичного засобу знайдено 20% (а саме повтор предикату). Ітеративній за допомогою лексико-контекстуальних засобів проявляється у 15% (а саме: *twice, three times*), а лексико-граматичних – 10% (а саме *reread, reset, rewrite*). Проявів ітеративності граматичного засобу було виявлено 5% (а саме: *would, used to*).

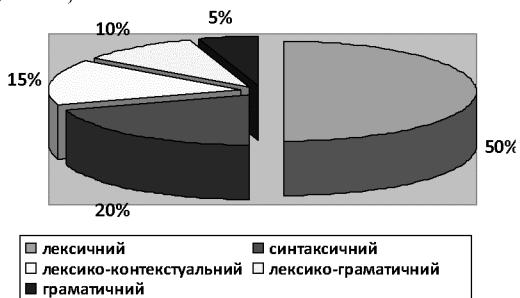

Рис. 1. Види засобів прояву ітеративності

Таким чином, можна зробити висновок, що ітеративність збагачує художню мову та активно використовується багатьма письменниками для прикрашення та довершеності творів. Перспективою подальшого дослідження вивчення ітеративності є аналіз творів інших англомовних письменників та дослідження стилістичного аспекту ітерації.

Література

1. Азарова Ю.О. Концепт “Differance” в філософії Ж. Дерридіа / Ю.О. Азарова. – Вісник ХНУ ім. В.Н. Каразіна. Серія: Філософія. Філософські перипетії. – 2010. – № 917. – С. 5–15. 2. Бондарко А.В. Принципы функциональной грамматики и вопросы

аспектології / А.В. Бондарко. – М. : Эдиториал УРСС, 2001. – 208 с. 3. Горбунова Н.В. Характеристика семантичної структури слова [Електронний ресурс] / Н.В. Горбунова. – 2012. – Режим доступу до ресурсу : http://virtkafedra.ucoz.ua/el_gurnal/pages/vurp/gorbunova.pdf 4. Кобозева И.М. Лингвистическая семантика / И.М. Кобозева. – М. : Эдиториал УРСС, 2000. – 350 с.

Список джерел ілюстративного матеріалу

5. Maugham W.S. Theatre / W.S. Maugham. – New York : Vintage, 2001. – 304 p.

УДК 811.112.2'282'342'366

ФОНЕТИЧНІ ТА МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КЕЛЬНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Гороховцева Є.В. (Харків)

Науковий керівник:

канд. фіол. наук, доц. Оніщенко Н.А.

Гороховцева Є.В. Фонетичні та морфологічні особливості кельнського діалекту німецької мови. Стаття присвячена розгляду фонетичних та морфологічних особливостей кельнського діалекту рипуарської групи. В статті були розглянуті головні відмінності кельнського діалекту від літературної німецької мови на прикладі редукції, уніфікації, та економії мовних засобів.

Ключові слова: голосні, діалект, економія мовних засобів, кельнський діалект, морфологічний рівень, приголосні, редукція, фонетичний рівень.

Гороховцева Е.В. Фонетические и морфологические особенности кельнского диалекта немецкого языка. Статья посвящена рассмотрению фонетических и морфологических особенностей кельнского диалекта рипуарской группы. В статье были рассмотрены основные отличия кельнского диалекта от литературного немецкого языка на примере редукции, унификации и экономии языковых средств.

Ключевые слова: гласные, диалект, кельнский диалект, морфологический уровень, редукция, согласные, фонетический уровень, экономия языковых средств.

Horokhovtseva Ye. V. Phonetic and Morphological Features of Cologne Dialect in German. The article is dedicated to the phonetic and morphological

features of the Cologne dialect of Ripuarian group. The article reviewed the main differences between Cologne dialect and German standard language at the example of reduction, unification, economy of language tools.

Key words: Cologne dialect, consonants, dialect, economy of language means, morphological level, phonetic level, reduction, vowels.

Актуальність теми дослідження обумовлена культурно-історичним та лінгвістичним значенням комплексного вивчення діалекту, на прикладі фонетики та морфології кельнського діалекту.

Мета дослідження – дослідити особливості кельнського діалекту на фонетичному та морфологічному рівнях та виявити його місце в системі екзистенціальних форм мови.

Завдання обумовлюються метою дослідження:

- виявити особливості фонетики та морфології сучасного кельнського діалекту;
- дослідити принцип «економії зусиль» у кельнському діалекті.

Об'єкт дослідження – лексичний склад кельнського діалекту.

Предмет дослідження – фонетичні та морфологічні особливості кельнського діалекту

Фактичний матеріал складається з 500 лексичних одиниць кельнського діалекту, отриманих методом суцільної вибірки з електронних ресурсів, зокрема зі словників кельнського діалекту.

Теоретико-методологічну основу праці складають праці з діалектології, а саме про сучасні варіанти діалектів німецької мови та сукупність форм її існування [1]

Наукові методи, що застосовуються в даній статті: описовий метод (для визначення головних особливостей кельнського діалекту), порівняльний метод (для зіставлення морфологічних та фонетичних відмінностей між кельнським діалектом та літературною німецькою мовою).

Наукова новизна полягає у розгляді діалекту на підставі економії мовних засобів на фонетичному та морфологічному рівнях; уперше систематизуються особливості та характер кельнського діалекту.

Теоретична значимість цієї роботи полягає в тому, що проведене фонетичне і морфологічне дослідження сучасного кельнського діалекту сприяє поглибленню наукових знань про різновиди діалектів сучасної німецької мови. Робота є внеском у лексичну семантику та фонологію.

Практична значимість цієї роботи полягає у використанні матеріалу дослідження при читанні лекцій і проведенні семінарських занять

із загальних і спеціальних курсів теорії мови, а також на спецкурсах з діалектології і лінгвокультурології.

Кельнський діалект – варіант рипуарської діалектної групи. Даний діалект вживається безпосередньо в місті Кельн і його околицях, є близькоспорідненим нижньорейнському і мозельсько-франкському діалектам, займаючи між ними проміжне положення [там само].

Сьогодні можна стверджувати, що кельнський діалект займає особливе становище в структурі сучасної німецької мови. У порівнянні з іншими німецькими діалектами кельнському ніколи не загрожувало вимирання[2].

З огляду на фонетичний рівень, кельнський діалект зберігає недифонтнізовані середньоверхньонімецькі вузькі довгі голосні *i*, *u*, *ü*, що зближує рипуарський діалект з нижньонімецьким (нижньофранкським): *Rhing (Rhein), sing (fein), us (aus), hück (heute)*. Комі того, явно простежується тенденція до переходу звуків і співзвучь більш важких в легші для «заощадження м'язів і нервів». Прикладом може служити перехід смичного в спірант, що пояснюється «законом економії зусиль»: *jeht (geht), morje (morgen), Fliejer (Flieger), Kreech (Krieg), Zoch (Zug), övverall (überall), möchlich (möglich), jevve (geben)*. Попуши легких артикуляцій призводить до того, що важко вимовляти звуки переходять в більш легко вимовлені, тобто відбувається заміна незручною артикуляції зручною [4].

Наприклад, ослаблення приголосних між голосними, спрощення вимови та характерне накоччення голосних в німецькій мові: *Wööschje (Würstchen), anjebraat (angebracht), fäädisch (fertig), Kaate (Karte), koot (kurz), söök (suchen), jet (etwas), schläch (schlecht), räch (recht), schwaaade (schwatten)*. З пошуком найменшого вимовного зусилля пов'язано і відсутність в кельнському діалекті перебою *r* > *f*: *Kopp (Kopf), Pääd (Pferd)*.

У кельнському діалекті нерідкі випадки випадання приголосних: *kütt (kommt), off (oft), jesaat (gesagt), Kölle (Köln), Angs (Angst)*. Хто говорить в потоці мовлення здійснює швидкі постійні переходи від артикуляції голосних до артикуляції приголосників, від проголошення звуків, що знаходяться у відкритих і закритих позиціях. Зменшення амплітуди коливань цих переходів за допомогою зменшення відкритості відкритих звуків і закритості закритих являє собою один з випадків економії фонетичних засобів: *unfähbar (unfehlbar), däm (dem), Ovend (Abend), Kreech (Krieg), Zoch (Zug), roose (rufen), schlööf (schläft), Scheeß (Schieß)*. Особливістю кельнського діалекту є примикання. Його

суть полягає в тому, що слово, яке піддається редукції, тісно зливається з сусіднім словом, утворюючи нову мовну єдність. При примиканні відбувається взаємна адаптація звуків, частини слова можуть випадати або змінююватися. Цілі склади часом зливаються в один майже нечутний звук або зовсім знаходить, особливо при швидкому говорінні: *du willse (willst sie), niemieh (nicht mehr), hammer (haben wir)*[6].

Принцип економії мовних засобів спостерігається в кельнському діалекті і на морфологічному рівні. Однак в даному випадку простежується зв'язок з економією вимовних зусиль. Наприклад, однією з особливостей кельнського діалекту є випадання кінцевого *-t* після глухих спірантів, а також після глухих проривних (найчастіше в діеслівних формах: причастя II, 2 і 3 особа однини теперішнього часу):

- 1) *Ich hann nit jefrooch (Ich habe nicht gefragt);*
- 2) *Dä schlööf em Bett (Er schläft im Bett);*
- 3) *Dat es bestemmp nit schläch (Das ist bestimmt nicht schlecht).*

Для кельнського діалекту характерна також редукція кінцевих *-e* і *-n*. Це пояснюється, мабуть, тим, що кінець слова несе менше інформації, ніж його початок або середина. Редукція на фонетичному рівні розглядається як процес ослаблення звуків, що носять кількісний і якісний характер. Редукція закінчується в досліджуваному діалекті є одночасно його фонетичною і граматичною своєрідністю: *Seid (Seide), sing (seine), Kneip (Kneipe), verjonn (vergehen)*. Ще однією відмінною особливістю морфології кельнського діалекту є відсутність родового відмінка (*Genitiv*) як особливості граматичної категорії. Замість цього використовується так званий «давальний присвійний» (*possessiver Dativ*), який супроводжується обов'язковим додатком присвійного займенника. При цьому предмет приналежності ставиться на друге місце: *jägem Lot sing Frau (vergleichen mit der Frau des Lots); Sloopy singe Typ (der Sloopy's Typ); "M Wirtz sing Kneip (die Kneipe vom Wirtz)*. У кельнському діалекті існує тенденція до уніфікації морфологічних відмінностей між називним (*Nominativ*) і знахідним відмінках (*Akkusativ*):

- 1) *Da höllt dä Bernd dä (der замість den) Bus (Da hohlt Bernd den Bus);*
- 2) *Dat kann doch jar nit möchlich sin, der (der замість den) Typ, der (der замість den) muss ich sinn. (Das kann doch gar nicht möglich sein, der Mensch, den ich sehen muss).*

Подібний процес відбувається в системі відмінювання діеслів. Так, 1-а і 3-а особа множини збігається з 1-ою особою однини: *ich jonn (ich*

gehe); mer jonn (wir gehen); die Johre verjonn (die Jahre vergehen); ich maache (ich mache); alle Mädcher maache (alle Mädchen machen); mer maache (wir machen).

На відміну від численних форм множини стандартної німецької мови в кельнському діалекті основним типом множини іменників є закінчення *-e*. Наприклад: *Hirte (Hirten), Zeeje (Ziegen), Auge (Augen)*. Форми особистих і вказівних займенників нерідко обмежуються чоловічим і середнім родом: *Dat (dieser замість diese) Marie, ich han et (es замість sie) och probeet, doch mich wullt et (es замість sie) nie (Diese Marie, ich habe sie auch probiert, doch mich wollte sie nie)*. Для досліджуваного діалекту також характерна заміна особового займенника стандартного мови *wir* на *mir (mer)*. Діалектна форма *mir* вживается також у значенні невизначеного-особового займенника, еквівалентного літературному невизначеному-особистому займеннику *man* [7]. Наприклад: *mer spille (wir spielen); et es janz ejal, wie mer (man) et mäht (es ist ganz egal, wie man es macht)*.

Система діеслівних форм кельнського діалекту, подібна герундіо аngлійської мови, має особливу аналітичну конструкцію (*Rheinische Verlaufsform*). Ця діеслівна форма вживается для позначення тривалих станів або триваючого дії: *ich benn am ziddere viüür Angs (ich zittere vor Angst); die Auge sinn ahm glöhe (die Augen glühen)*. Перехід від синтетичних мовних форм до аналітичних вважається багатима лінгвістами одним із проявів економії мовних засобів, що виражаються більш складною формою особистого діеслова, що, безсумнівно, веде до скорочення виразних засобів шляхом збільшення змістової сторони [3].

Багато сучасних жителів міста Кельн у своїх SMS або електронних листах використовують таке «скорочення» мови в приватному листуванні. Найчастіше лист або повідомлення на кельнському виходить коротше літературного, а крім того, стає набагато доброзичливішим і привітнішим.

Цим діалектом досі володіють жителі міста, хоча в останні десятиліття літературна мова все більше вторгається в сферу діалекту. На глибинному діалекті «*Tiefes Kölsch*» говорять переважно люди старшого покоління, на формування словникового запасу яких не вплинули сучасні засоби комунікації. Проникнення в кельнський діалект елементів літературної мови сприяє розмиванню його споконвічної форми, що з одного боку можна сприймати як небезпеку, а з іншого, – як шанс зберегти дану мовну формaciю [5].

Висновки. Діалект представляє собою унікальну мовну форму німецької мови, однак він не протиставляється літературній мові, а навпаки, – необхідно визнати, що дані різновиди мови взаємодоповнюють між собою. Діалекти слугують розумінню різноманіття слів, звуків і форм сучасної мови, та джерелом поповнення словникового складу сучасної національної мови.

Подальше дослідження пов’язані з лексико-семантичною своєрідністю кельнського діалекту та варіативністю рипупарського діалекту, його вивчення як соціального, культурного й історичного феномену певного регіону Німеччини, що, з одного боку, розширяє звукові виразні можливості мови, а з іншого, – творчо поєднує літературну мову та діалект через запозичення, що таким чином модернізує діалект, тому дослідження в цьому напрямку вважається перспективним.

Література

1. Жирмунский В.М. Немецкая диалектология / В.М. Жирмунский. – М.-Л. : Изд-во АН СССР, 1956. – 636 с.
2. Меркур'єва В.Б. Немецкий диалект может все [Текст] / В.Б. Меркур'єва // Вестник ИГЛУ. – 2012. – № 2. – С. 170-176.
3. Мокрова Н.И. Опыт комплексного исследования текстов современной кельнской диалектной песни : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. филол. наук : спец. 10.02.04 «Германские языки» / Н.И. Мокрова. – Иркутск, 2010. – 24 с.
4. Ammon U. Die deutsche Sprache in Deutschland, Österreich und der Schweiz: das Problem der nationalen Varietäten / U. Ammon. – Berlin; New York : De Gruyter. – 1995. – 575 S. 5. Cornelissen G. Rheinisches Deutsch. Wer spricht wie, mit wem und warum [Text] / G. Cornelissen. – Köln : Greven Verlag, 2005. – 133 S. 6. Stolz M. Die neue Dialektik. Warum sich die Deutsche nicht mehr für ihre Mundarten schämen [Text] / M. Stolz. – Zeit-Magazin-Leben. – 2008. – № 26. – S. 13-15. 7. Kölisch (Sprache) [Электронный ресурс]. – Режим доступа : [https://de.wikipedia.org/wiki/K%C3%BClsch_\(Sprache\)](https://de.wikipedia.org/wiki/K%C3%BClsch_(Sprache))

АСОЦІАТИВНО-СЕМАНТИЧНІ РЯДИ
СЛОВА «LE RIRE» У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ:
ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ

Долинна С.В. (Запоріжжя)

Науковий керівник:

канд. філол. наук, доц. Ступіна Е.В.

Долинна С.В. Асоціативно-семантичні ряди слова «le rire» у французькій мові: лексикографічний аналіз. Аналіз сміху як емоційно-культурологічного та філософського компоненту; моделювання системного опису асоціативно-семантичного ряду слова «le rire» за допомогою синонімів, статичних словосполучень та фразеологізмів.

Ключові слова: асоціативно-семантичний ряд, асоціація, лексема, синоніми, словник, слово, сміх.

Долинная Е.В. Ассоциативно-семантические ряды слова «le rire» во французском языке: лексикографический анализ. Анализ смеха как эмоционально-культурологического и философского компонента; моделирование системного описания ассоциативно-семантического ряда слова «le rire» с помощью синонимов, устойчивых словосочетаний и фразеологизмов.

Ключевые слова: ассоциативно-семантический ряд, ассоциация, лексема, синонимы, словарь, слово, смех.

Dolinnaia E.V. Associative and semantic lines of word «le rire» in French: lexicographical analysis. Analysis of laugh as emotional, cultural and philosophical component; modeling of systematic description of an associative and semantic line of word «le rire», using synonyms, idioms and phraseologisms.

Keywords: association, associative and semantic line, dictionary, laugh, lexeme, synonyms, word.

Актуальність дослідження полягає в необхідному поглибленаому вивченні особливостей асоціативного ряду слова «le rire» у французькій мові та культурі, та в тому, які емоції викликає сміх у людства. Так як мова – явище динамічне, яке постійно розвивається і визначається впливом інших мов, то відбуваються постійні зміни, як правило, на лексичному рівні. Новизна дослідження полягає у тому, що в ній вперше проведено комплексне дослідження асоціативно-семантичного ряду

сміху у французькій мові. Об'єктом дослідження є слово-номінанта сміху (*«le rire»*) у французькій мові на сучасному етапі її розвитку. Предметом дослідження виступають асоціативно-семантичні ряди сміху та лексикографічний аналіз семантики даного слова. Мета дослідження полягає в описі асоціацій, які викликає сміх у французькій культурі, через аналіз формування нових статичних словосполучень, синонімів, фразеологізмів, базовим елементом яких виступає слово *«le rire»*.

Стаття присвячена аналізу асоціативно-семантичних рядів слова *«le rire»* на матеріалі французької мови. Слово, як одиниця семантичної системи, здатне входити у семантичні та асоціативні групи, де реperезентує свою властивості, вироблені в процесі його історичного розвитку.

Сміх як емоційне і ментальне явище – це вираз емоційного стану людини, її реакція на гумор або лоскіт, прояви якої включають в себе специфічні звуки і рухи м'язів обличчя і дихального апарату. «Le rire est un réflexe qui se manifeste par un enchaînement de petites expirations saccadées accompagné d'une vocalisation inarticulée plus ou moins bruyante. Le rire est essentiellement causé par une situation comique, le chatouillement ou le rire lui-même. Paradoxalement, le rire est étroitement lié à son contraire émotionnel, les pleurs, avec qui il peut parfois se retrouver mêlé» [5; 6].

Сміх характеристика людської індивідуальності: «Сміхом, буває, інша людина себе зовсім видає. Розсміється і весь характер її раптом виявиться як на долоні. Якщо хочете роздивитися та розглянути її душу, то потрібно вникнути не в те, як вона мовчить або каже, чи плаче, а вам потрібно дивитися як вона сміється. Сміх є найвірніша проба душі» – Ф.М. Достоєвський [1, с. 75].

Для моделювання асоціативно-семантичного ряду слова *«le rire»* були заличені французькі джерела [4–9]. Сміх (*le rire*) або радість (*la joie*), яку сміх передає, розуміється людьми взагалі як позитивний емоційний стан, переживання якого необхідно людині.

Не випадкове є вживання лексем радості (*la joie*) з такими поняттями як «*«оуша»* (*l'ame*) і «*серце*» (*le coeur*). За даними словника синонімів французької мови лексема *«joie»* має 44 синоніми, 6 з яких є найбільш поширеними: *bonheur, plaisir, gaieté, allégresse, satisfaction, contentement* [5; 6].

Отже, емоція «сміх» виступає позитивною, яка асоціюється з щастям, веселощами.

Цікавими є спостереження вченого В.Я. Проппа, який писав, що національна диференціація сміху, що історично склалася: «Можна

сказати, що французький сміх відрізняється витонченістю і дотепністю (А. Франс), німецький – дякою вагомістю (Гауптман), англійський – інколи добродушністю, інколи ідким кепкуванням (Діккенс, Б. Шоу), російський – гіркотою і сарказмом (Грибоедов, Гоголь)» [2, с. 21].

Асоціативно-семантичний ряд як метод аналізу знань людини про світ, широко вживався у лінгвістичних дослідженнях. Сміх, пов’язаний з емоційною сферою людини, є результатом діяльності людської свідомості, невербальний знак комунікації. За визначенням Ф. де Соссюра: «Утворені в нашій свідомості асоціативні групи не обмежуються зближенням членів відносин, що мають щось спільне, – розум склоне і характер відносин, і тим самим створює стільки асоціативних рядів, скільки є різних відносин. Будь-яке слово завжди може викликати в пам’яті все, що здатне тим чи іншим способом з ним асоціюватися» [3, с. 155–159].

У словниках французької мови зазначено, що дієслово, яке вказує на процес сміху має такі значення: *rire (verbe)* – 1. *S’amuser, se divertir.* 2. *Agir, parler, faire qch par jeu* [5]. У наведених словникових визначеннях йдеться про сміх як про дію, покликану видавати певні звуки, характерні для звичайного сміху. Також, сміх займає важливе місце в комунікації: сміх як знарядя манипуляції: *faux, artificiel, improbable, forcé, hypocrite, trompeur;* сміх, що позиціонує суб’єктів комунікації: *arrogante, condescendante, timide;* сміх з точки зору етикету: *absurde, vulgaire,* і т.д.

У французькій мові для лексеми «*le rire*» (m) є характерним сполучуваність з прикметниками, серед них: такі, що передають звукову інтенсивність сміху: *petit, gros, grand;* такі, що визначають емоційний стан агента сміху: *fou, nerveux, isolé, difficile, correctâ, adorable, drole, rare, nouvel, autre, étrange.* Виокремлюються прикметники, вживані у метафоричному значенні для характеристики сміху, а саме – прикметники з семантикою смакових відчуттів: *amer,* тактильних відчувань: *sec, glacé,* а також звукових: *sonore, bref, clair,* серед яких виокремлюються такі, що порівнюють сміх із звучанням певної матерії: *crystallin, argenté,* чи такі, що вказують на вік агента сміху: *enfantin, juvénile.*

У французькій мові дієслово «*rire*» має 68 синонімів [5; 6]. Перші позиції займають дієслова, які означають негативну забарвленість сміху: *se tordre, se moquer, s’amuser, plaisanter, blaguer, mépriser.* Цей факт свідчить, що сміх володіє позитивною і негативною забарвленістю. «*Le rire*» у ролі іменника характеризує сам процес сміху. Синонімічний

ряд складають іменники з позитивною забарвленістю: *joie, sourir, raillerie, gaieté, cachinnation, hilarité, rigolade, risette* [5; 6].

Сталі словосполучення мають стилістичні забарвлення, відтінки, передають спосіб, манеру, інтенсивність сміху: *rire dans sa barbe – сміятися нишком; éclater de rire – заревотати; rire aux éclats – голoso сміятися; rire à se tenir les côtes – сміятися до упаду; faire des gorges chaudes de qch – насміхатися; mourir de rire – помирати від сміху; rire aux larmes – сміятися до сліз; rire à pleines dents – сміятися на всі зуби; faire rire – смішити; rire au nez de qn – сміятися в очі; rire de bon cœur – сміятися від душі.*

Сміх може мати не лише позитивне забарвлення, але й може виражати або супроводжуватися негативними емоціями – іронією, сарказмом та насмішкою: «жартувати», «насміхатися». Асоціативний ряд «сміху» (*le rire*) може мати таку сему, як «сідома насмішкою». Фразеологізми: *tourner en ridicule – висміювати; faire la nique à – презирати; tourner en raillerie – перевернути в жарт; tout rit dans cette maison – все дихає радістю у цьому домі; la fortune lui rit – йому усміхнулося щастя; rire aux anges – сміятися без причини; faire rire les carafes – навіть мертвого розсмішишь.*

У французькій мові є певні лексичні одиниці, що вказують на агента сміху, який може просто сміятися, чи насміхатися: *rieur, rieuse – qui aime à rire, à se moquer,* людина, що любить сміятися. Прикметники, що надають характеристику даному агенту сміху, наступні: *gai, joyeux, content, hilare, radieux, jovial, heureux, enjoué.* Але, коли агент сміху має намір або любить насміхатися, називний синонімічний ряд є більш поширеним: *humoriste, rieur, fantaisiste, moqueur, plaisantin, rieur, amateur, caricaturiste, chansonnier, comique, ironiste, parolier, satiriste, clown.* Це доводить існування певної риси характеру французвів – насміхатися над самим собою (*autodérision*) чи над іншим, що відображається у мовній картині світу через наявність зазначеного синонімічного ряду.

Подальше вивчення асоціативних рядів спонукає до аналізу сміху як емоційного чи як ментального стану людини, та його вербалізація у французькій мові.

Таким чином, серед різноманітних емоцій базовими є емоції радощі, сміх, щастя; радість розуміється як позитивний емоційний стан, переживання якого необхідно людині, але не можна стверджувати, що радість є тільки позитивна емоція. Радість асоціюється зі сміхом, «сміх» є проявом радості і складним філософсько-культурним явищем.

Для французької мовної особистості сміх – це дія, покликана видавати певні звуки, характерні для звичайного сміху, як виразника емоцій радості; аналіз синонімів вказує, що перші позиції займають слова, які мають негативну забарвленість сміху: *se tordre, se moquer, s'amuser, plaisiranter, blaguer, mépriser*; «сміх» – це піляк еволюції свідомості людини, зброя направлена на викриття людських недоліків, сила, спроможна змінити долю людини; лексичні одиниці, які є компонентами комунікативного акту сміху, а саме *«rire», «lerire»* *«de rieur, la rieuse»* свідчать про неоднозначність та складність цього поняття, водночас як позитивного, так і негативного. Таким чином, формування асоціативних рядів певної емоції допомагає визначити її місце в ментальній картині світу носіїв мови, а також її певну інтенсивність.

Висновок – формування асоціативних рядів певної емоції допомагає визначити її місце в ментальній картині світу носіїв мови, а також її певну інтенсивність. Отже, проведений аналіз показав, що у мовній картині світу французів слово *«de rire»*, з одного боку, може бути основою дериваційних моделей у появі лексичних одиниць, що вказують як на сам процес сміху, так і на агентів сміху. З другого боку, формування асоціативно-семантичних рядів відбувається саме на основі елементів дериваційної парадигми: процес *«rire»*, агент *«le rieur, la rieuse»*, якість сміху *«la joie, la dérision»*. Ці результати дають право оцінити місце сміху як емоції у ментальній картині світу французів: процес виразу радості або насмішки, який передбачає агента даної емоції.

Перспектива роботи вбачається у побудові лексико-асоціативних рядів за рахунок пошуку індивідуально-авторських лексико-семантичних елементів на рівні дискурсу.

Література

1. Достоєвский Ф. Полн. собр. соч. : В 30 т. / Ф. Достоевский. – Л., 1972-1990. – Т. 8. – 120 с. 2. Пропп В.Я. Проблемы комизма и смеха / В.Я.Пропп (Собрание трудов В.Я. Проппа). – М. : Лабиринт, 1999. – 288 с. 3. Соссюр де Ф. Труды по языкознанию / Ф. де Соссюр. – М. : Прогресс, 1977. – 696 с. (Языковеды мира). 4. Dictionnaire des synonymes / Édité par H.B. du Chazaud. – P. : Éd. Dictionnaires Le Robert, 1991. – 520 p. (DS 1). 5. Dictionnaire français «Larousse» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.larousse.fr/dictionnaires/français/>. 6. Dictionnaire français «Lexilogos» [Електронний ресурс]. – Режим доступу :

http://www.lexilogos.com/francais_langue_dictionnaires.htm.
7. Le Grand Robert. De la langue française de Paul Robert. – Paris, 1990. 8. Le Petit Robert. Dictionnaire de la langue française / Édité par A. Rey. – Paris : Ed. Dictionnaires Le Robert, 1972. – 1983 р. (PR 1972). 9. Petit Larousse – Le Petit Larousse. Edition en tièremenouvelle. – P. : Larousse-Bordas, 1998. – 1784 p.

УДК 811.111'42:159.923

КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СИЛЬНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ (на матеріалі англомовних текстів лідерів думки)

Дранко Р.І. (Харків)

Науковий керівник:

канд. фіол. наук, доц. Шамаєва Ю.Ю.

Дранко Р.І. Когнітивно-комунікативні характеристики сильної мовної особистості (на матеріалі англомовних текстів лідерів думки). Стаття присвячена вивченню специфіки мови сильної мовної особистості (на матеріалі текстів лідерів думки англомовної етносемантичної спільноти) як одного з центральних феноменів сучасної антропоцентричної лінгвістики з фокусом на виявленні її когнітивно-комунікативних характеристик в англомовній лінгвокультурі.

Ключові слова: компетенція, комунікативна особистість, мовна особистість, особистісний параметр.

Дранко Р.І. Когнитивно-коммуникативные характеристики сильной языковой личности (на материале англоязычных текстов лидеров мнений). Статья посвящена изучению специфики языка сильной языковой личности (на материале текстов лидеров мнений англоязычного этносемантического коллектива) как одного из центральных феноменов современной антропоцентристической лингвистики с фокусом на выявлении ее когнитивно-коммуникативных характеристик в англоязычной лингвокультуре.

Ключевые слова: коммуникативная личность, компетенция, личностный параметр, языковая личность.

Dranco R.I. Cognitive-communicative characteristics of strong language personalities (on the material of English language texts by opinion leaders). The article is dedicated to studying the language peculiarities of strong

language personalities as one of the key phenomena of modern anthropocentric linguistics with an emphasis on revealing their cognitive and communicative features in the English language linguoculture, verbalized by opinion leaders, convergent and divergent features of language and communicative personalities being in the focus.

Keywords: communicative personality, competence, language personality, personality parameter.

Гуманізація наукового знання у ХХІ столітті поставила перед мовознавцями ключові завдання дослідження та розкриття природи й ролі людського фактора у комунікативній практиці з виявленням її когнітивних засад [5; 7; 8]. У цьому зв'язку, актуальність теми нашої розвідки обумовлена її когнітивно-комунікативною спрямованістю на вивчення та експлікацію мовних явищ, продукваних саме мовою особистості, феномен якої на сучасному етапі розглядається як міждисциплінарно наскрізний [1; 6], «системоутворюючий, враховуючи діяльнісний принцип розуміння мовних феноменів» [4, с. 5], що підвищує нагальності обраного дослідницького шляху, особливо якщо брати до уваги акцент сьогодення вітчизняної та зарубіжної лінгвістики, журналістики, політології, неориторики, методики та педагогіки на розробці ідеальної моделі мової особистості генерації другого тисячоліття – «високоосвіченої, сильної мової особистості демократичного типу з гідною спеціальною та загальнокультурною підготовкою та етичною відповідальністю за кожне слово, яка є лідером думки, що формує національний дух» [2, с. 1].

Отже, мета роботи, фрагмент якої наведено у цій статті, – у річиці загальної теорії когнітивної комунікативістики виявити культурно-детерміновані комунікативно-мовні параметри, що визначають сильну мовну особистість очима лідерів думок сучасної англомовної лінгвокультури. Для досягнення мети вирішується конкретні задання: 1) виявити універсалні компетенції сильної мової особистості; 2) дослідити когнітивно-комунікативні риси сильної мової особистості, вербалізовані у текстах лідерів думок англомовної лінгвокультури.

Об'ектом дослідження є об'єктивиція сильної мової особистості в англомовних текстах лідерів думок ХХІ століття, а його предметом – вербальні засоби, що характеризують властивості сильної мової особистості.

Матеріалом розвідки є масив фактажу обсягом 500 фрагментів текстів/блогів сучасних лідерів думок англомовної спільноти,

що дорівнюють висловлюванню/ кільком висловлюванням і містять лексико-риторичні засоби, що об'єктивують ознаки сильної мової особистості.

Методологічною базою є праці з когнітивної лінгвістики та комунікативістики (О.С.Кубрякова, В.І.Карасик, С.А.Жаботинська, О.І.Морозова, І.С.Шевченко, L.Talmy, E.Shoben та ін.), з питань дослідження мової особистості та міжкультурної комунікації (Ю.М. Карапулов, В.М. Теля, І.П. Сусов, В.В. Красніх).

Розгляд матеріалу дослідження відбувається за допомогою методів опису, лінгвокультурологічного та інтерпретативного аналізу контекстів, лінгвістичного прогнозування.

Наукова новизна роботи полягає в авторському визначенні когнітивно-комунікативних параметрів сильної мової особистості з опорою на дискурс лідерів думки англомовної лінгвокультурної спільноти.

Аналіз опрацьованих джерел свідчить про те, що сьогодні вивчення мової особистості є багатоаспектним, широкомасштабним, міждисциплінарним явищем соціальної-індивідуальної природи, яке обов'язково тим чи іншим чиномreprезентується і, відповідно, діагностується в тексті автора як мової особистості [1; 5; 9]. У цьому зв'язку, текст, в якому проявляються властивості мової особистості, визначається терміном «антропотекст» [4; 6], і е, з нашої точки зору, всі підстави відносити тексти лідерів думки до категорії антропотекстів.

У сучасній лінгвістиці існує ряд класифікацій мовних особистостей [2; 4; 5; 9], але, зважаючи на специфіку нашої роботи, найрелевантнішою нам вбачається класифікація мовних особистостей, що включає три компоненти: 1) слабка мовна особистість; 2) усереднена мовна особистість; 3) сильна (елітарна) мовна особистість.

Поняття сильної мової особистості в риторії як мистецтві логічної аргументації та мової комунікації зазвичай включає: 1) володіння фундаментальними знаннями; 2) наявність багатого інформаційного запасу і прагнення поповнити його; 3) володіння основами побудови мови відповідно до певного комунікативного задуму; 4) мовну культуру. Узагальнюючи погляди спеціалістів з цього питання, вважаємо, що до складу характерних ознак сильної мової особистості, якою неодмінно має бути лідер думки, повинні входити «екстраполінгвістичні

і лінгвістичні (мовні і мовленнєві) показники, що можуть бути постійними й змінними у процесі реалізації мовних та комунікативних компетенцій у річці розвернення комунікації» [3, с. 87]. Сугестивний

потенціал/ адаптивність також входить до числа показників сильної мовної особистості, яка у міжособистісному спілкуванні вміє застосовувати відповідні мовні функції і їх поєднання, комунікативні стратегії і тактики, здатна уберегтися від того, що порушує її інтереси, створюючи позитивний імідж, проявляти чарівність, підтримувати контакт з аудиторією та проактивно прогнозувати реакцію співрозмовника.

Аналіз англомовних текстів лідерів думки дозволив виявити наступні когнітивно-комунікативні ознаки сильної мовної особистості у єдності мотиваційного, когнітивного і функціонального чинників: вміння викликати емоції слухачів, апелюючи до їх почуттів та насичуючи мову емоційною потужністю; чесність, правдивість, конкретність, ширість, зацікавленість, підйом і глибока переконаність; здатність заразити своїм поривом слухачів; найповніше розуміння співрозмовника, проникнення в його особистість, задуми і мотиви мови; спокійний, м'який і дружній тон з дотриманням принципів кооперації, співпраці, ввічливості та загальної культури, що є запорукою впливу на аудиторію [2; 3; 7; 8].

Виявляється, що поняття «сильна особистість»/«лідер думки» і «сильна мовна особистість» не перебувають в прямій залежності: *The man with the degree was a college professor; the ex-tar was the proprietor of a small side-street trucking business. His talks were far better received by the class than those given by the professor. Why? The college man used beautiful English. He was urban, cultured, refined. His talks were always logical and clear. But they lacked one essential – concreteness. They were vague and general ... The trucking firm proprietor's language was definite, concrete and picturesque ... The virility and freshness of his phraseology made his talks highly instructive and entertaining*

Отже, для розвиненої комунікативної особистості необхідно не просто вміти говорити, а висловлюватися, доповідати, париувати, резюмувати. У зв'язку з цим, крім комунікативних навичок доцільно розвивати гностично-конструктивні вміння, що є прерогативою не тільки комунікативної, але і сильної мовної особистості. Тому поняття комунікативного лідерства наближається, як доводить аналіз фактажу, до поняття сильної мовної особистості: *No bulldozing. No high-pressure methods. No attempt to force his opinions on others. Wiser used the soft-spoken, quiet, friendly approach, and it helped to make him famous*.

Крім сильної мовної особистості-адресанта як лідера існує і сильна мовна особистість-адресат, яка здатна і сприйняти в повному обсязі все, закладене в мові її автором, і отримати від неї задоволення й користь.

Таким чином, ключовими для сильної мовної особистості можна вважати такі когнітивно-комунікативні параметри, які презентовано в англомовних текстах лідерів думок, як зацікавленість, ширість, доброзичливість, чесність в будь-якому міжособистісному (в тому числі, письмовому) спілкуванні, активна багатовимірна демонстрація проявів зазначеного; вміння викликати емоції, апелоючи до почуттів адресата, насичувати мову емоційною потужністю; конкретність, підйом і глибока переконаність; здатність заразити своїм поривом слухачів; забезпечення якомога повнішого розуміння співрозмовника, своєрідне проникнення в його особистість, мовленнево-мисленнєві мотиви; рівний, м'який і дружній тон, аргументативність.

Перспективним напрямом подальших досліджень вважаємо лінгвокогнітивний аналіз дискурсу англомовних лідерів думки не тільки в синхронічному вимірі, а й у діахронії зі зверненням до методів психота соціолінгвістики, що дозволить виявити лінгвокультурну еволюцію як мейнстрімів думки, так і сутності сильної мовної особистості як концептуалізатора та вербалізатора провідних цінностей стисносемантичної спільноти на певному історичному етапі.

Література

1. Вороб'єв В.В. Языковая личность в лингвокультурологии / В.В. Вороб'єв // Языковая личность: Лингвистика. Лингвокультурология. Лингводидактика : Мат-лы Всеросс. науч.-метод. конф. – Уфа : РИЦ БашГУ, 2011. – С. 234–237.
2. Галстян С.С. Языковая личность – основа телевизионной коммуникации / С.С. Галстян // Вестник электронных и печатных СМИ. – 2015. – № 3. – Режим доступу : <http://www.ipk.ru/index.php?id=1544>.
3. Кадиліна О.А. Сильная/слабая языковая личность: коммуникативно-прагматические характеристики : дис. ... канд. филол. н. : 10.02.19 / Кадиліна Ольга Александровна. – Краснодар, 2011. – 193 с.
4. Карасик В.И. Языковые ключи : монография / В.И. Карасик. – Волгоград : Парадигма, 2007. – 520 с.
5. Карапулов Ю.Н. Русский язык и языковая личность / Ю.Н. Карапулов. – М. : ЛКИ. УРСС Эдіториал, 2010. – 264 с.
6. Колеснікова І.А. Лінгвокогнітивні та комунікативно-прагматичні параметри професійного дискурсу : автoref. дис. на здобуття наук. ступеня доктора філол. наук : спец. 10.02.15 «Загальнє мовознавство» / І.А. Колеснікова. – К., 2012. – 32 с.
7. Приходько А.М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики / А.М. Приходько. –

Запоріжжя : Прим'єр, 2008. – 332 с. 8. Carnegie D. How to win friends and influence people / D. Carnegie. – NY : Pocket, 2009. – 216 p. 9. Lynne J. 21st Century leadership: dialogues with 100 top leaders / J. Lynne. – NY : Casablanca Press, 2010. – 372 p.

УДК 811. 112. 2'42

НАТЯК ЯК ДИСКУРСИВНА ІМПЛІКАТУРА (НА МАТЕРІАЛІ НІМЕЦЬКОМОВНОГО ДІАЛОГІЧНОГО ДИСКУРСУ)

Кірейонок В.Є. (Харків)

Науковий керівник:

докт. філол. наук, професор Безугла Л.Р.

Кірейонок В.Є. Натяк як дискурсивна імплікатура (на матеріалі німецькомовного діалогічного дискурсу). Статтю присвячено виявленню закономерностей функціонування натяків у німецькомовному діалогічному дискурсі з позицій теорії імплікатур. Натяк є варіативним, імпліцитним явищем та набуває в контексті різних форм виявлення через спонукання, факт, оцінку, подію, обіцянку та питання. Мовець сам обирає форму, в якій доносить приховану інформацію.

Ключові слова: дискурс, імплікатура, імпліцитний, контекст, мовець, натяк, прихована інформація.

Кірєйонок В.Е. Намек как дискурсивная импликатура (на материале немецкоязычного диалогического дискурса). Статья посвящена выявлению закономерностей функционирования намеков в немецкоязычном диалогическом дискурсе с позиций теории имплекатур. Намек это вариативное, имплицитное явление и приобретает в контексте различных форм проявления через побуждение, факт, оценку, событие, обещание и вопрос. Говорящий сам выбирает форму, в которой доносит скрытую информацию.

Ключевые слова: говорящий, дискурс, имплекатура, имплицитный, контекст, намек, скрытая информация.

Kireyonok V.E. Hint as a discourse implicature (on the base of German dialogical discourse). The article is devoted to revealing the principles of hint's functioning in German dialogical discourse from the perspective of theory of implicatures. A hint is variable, implicit phenomenon and gets in the context various forms of identification through imperative, fact, evaluation, event,

promise and question. The speaker chooses form, which brings hidden information.

Key words: context, discourse, hidden information, hint, implicature, implicit, speaker.

Вагому частину дискурсу становлять ситуації, коли мовець хоче сказати одне, а сказане відрізняється від задуманого. У цьому зв'язку надзвичайно важливим є визначення ролі та правил декодування натяків у дискурсі, розробка алгоритмів породження і розуміння непрямих способів спілкування в німецькомовному дискурсі з позицій теорії імплікатур. Актуальність теми полягає у тому, що на сьогоднішній день існує потреба системного та комплексного опису явища натяку із зачлененням сучасних антропоцентричних дослідницьких методів.

Матеріал дослідження складають висловлення, що містять натяк, відібрані з персонажного мовлення новели Стефана Цвайга «Амок».

Об'єктом дослідження є висловлення-натяки, а його предметом – лінгвопрагматичні властивості натяку в німецькомовному діалогічному дискурсі.

Як функціональне явище дискурсу натяк став предметом дослідження лінгвістів порівняно нещодавно, невідчінну роль при цьому відігравала репутація "несерйозності" і "навколомовності". Натяк / натякання визначається як категорія буденної свідомості і сприймається як цілісне явище мовленнєвої діяльності, будучи продуктивним засобом творення різних жанрів дискурсу. Натяк відзеркалює стратегію небувального спілкування, маючи на меті прагнення уникнути комунікативного ризику. Супутніми ефектами стратегії є риторична функція, мовна гра, семантичні конотації.

Натяк як імплікатура дискурсу становить інтендановану імпліцитну пропозицію, яка виводиться на заснованні експліцитної пропозиції за допомогою дискурсивного контексту й комунікативних максим. Основні характеристики концепту **НАТЯК (ANDEUTUNG)** відображаються у процесі натякання, який містить етапи розпізнавання, формулування, артикуляції і реакції адресата. Стимулом для мовленнєвого акту натякання слугують попередні мовленнєві акти, невербалні дії та особливості поведінки, ситуативні обставини, а також певні міркування мовця, не пов'язані з комунікацією безпосереднім зв'язком. На етапі концептуалізації у свідомості мовця під впливом стимулу активуються мотиви й стратегії. Наступним кроком відбувається активізація пропозиції та інтенції. На етапі формульовання мовець обирає

лексичні та граматичні засоби для вираження своєї інтенції, структуруючи їх у такий спосіб, щоб імпліцитна пропозиція була прив'язана до індикаторів натякання. Етап артикуляції – вимовлення вербалізованої експліцитної пропозиції – становить реалізацію мовленевого акту натякання. Заключним етапом є реакція адресата, яка дозволяє мовцю зробити висновок щодо того, чи був його натяк зрозумілим адресату [2, с. 4].

Одне із знакових досліджень, безпосередньо пов'язаних з проблемами пояснення функціонування імпліцитних смислів у дискурсі, є теорія імплікатур Г.П. Грайса, яка розглядає натяк як комунікативну імплікатуру на заснові принципу кооперації і постулатів спілкування.

Учасник комунікації може обійти той чи інший постулат у різний спосіб; серед цих способів наземо такі:

1. Мовець може з незворушним виглядом, недемонстративно не дотриматися постулату; при цьому він, півідше за все, введе співрозмовника в оману.

2. Мовець може ухилитися від дотримання як конкретного постулату, так і взагалі принципу кооперації: сказати або дати зрозумілі, що він несхильний співпроваджувати так, як того вимагає певний постулат. Наприклад, він може сказати: *Більше я нічого не можу сказати; мій рот на замку*.

3. Мовець може потрапити в ситуацію конфлікту – наприклад, опинитися не в змозі виконати перший постулат кількості («Будь досить інформативний»), не порушиючи другого постулату якості («Твої слова повинні мати достатнє обґрунтування»).

4. Мовець може порушити постулат, припустивши, що він а) здатний слідувати постулату без порушення іншого постулату (тобто конфлікту немає); б) не ухиляється; в) в силу відвертості своїх дій не намагається ввести в оману; слухач стикається з такою проблемою: як можна узгодити слова і дії мовця? Така ситуація звичайно породжує комунікативну імплікатуру [3].

Г.П. Грайс, зосереджуючи увагу на принципі кооперації, виділяє у якості основних властивостей дискурсивних імплікатур відповідність повній пропозиції, незалежність від істинного значення експліцитної пропозиції, неконвенціональний характер, невіддільність, анульованість і виводимість [1, с. 56].

Під відповідністю повній пропозиції мається на увазі той факт, що дискурсивні імплікатури завжди є повними імпліцитними

пропозиціями. На відміну від дискурсивних імплікатур, конвенційні імплікатури можуть не мати вигляду повної пропозиції, як наприклад, смисл багатьох сполучників (*sonst*) і сполучникових прислівників.

Незалежність від істинного значення експліцитної пропозиції означає, що дискурсивні імплікатури можуть виводитися з хибної пропозиції.

Неконвенціональність дискурсивних імплікатур полягає в тому, що вони не прив'язані до конвенціонального значення слів і структур (маються на увазі лексико-граматичні конвенції). Одне й теж висловлення в різних дискурсивних контекстах може мати різні імплікатури або не мати їх зовсім [1, с. 56].

Невіддільність дискурсивної імплікатури означає прив'язаність до семантичного змісту висловлення. Тому можна відокремити її від експліцитної пропозиції, виразивши синонімічним висловленням.

Анульованість у полягає в тому, що адресант може скасувати вимовлену ним імплікатуру, яка вже була вимовлена в попередньому висловлюванні, тобто виправити себе.

Виводимість дискурсивних імплікатур полягає у тому, що адресат виводить їх на основі принципу кооперації дискурсивних максим [1, с. 57].

Натяк є досить варіативним явищем та набуває в контексті різних форм виявлення через спонукання, факт, оцінку, подію, обіцянку та питання. З цього випливає, що мовець сам обирає форму, в якій доносить приховану інформацію. Використання спонукального, розповідного чи питального речення – все це є вибором мовця, від якого залежить донесення непрямого змісту.

У новелі Стефана Цвейга «Амок» спостерігаємо діалоги, що ілюструють мовленнєві акти, в яких персонажі використовують натяки з різною метою (уникнення комунікативного ризику, мовна гра, втілення в життя своїх намірів).

Метафора та інші риторичні фігури можуть бути засобами реалізації стратегій натякання. Також іронія є іншим різновидом комунікативної стратегії, яка може співпадати з натяком за умови достатнього рівня небуквальності. Форма, в якій подається натяк може бути найрізноманітнішою, це залежить перш за все від ситуації, в якій знаходяться учасники розмови. Зокрема, співрозмовники можуть знаходитися в оточенні небажаних слухачів і щоб вести бесіду, вони мають ввести в оману оточуючих, використовуючи натяк. Причини для використання натяків можуть бути різноманітними. Це можуть бути як попередні мовленнєві акти, які спричинили потребу

застосування натяку, так і ситуативні обставини, в яких виникає необхідність натяку.

Використання спонукального, розповідного чи питального речення – все це є вибором мовця, від якого залежить донесення непрямого змісту.

Зафіксовано такі прагматичні різновиди натяку, як натяк-обіцянка, натяк спонукання, натяк на факт, натяк-питання, натяк на подію, натяк на оцінку.

Натяк-обіцянка:

Чоловік благає допомоги та підтримки, спонукає не розголошувати те, чим збирається поділитися через натяк. Він закликає до допомоги та обіцянки не розповсюджувати сказане за допомоги незакінчених думок, які викликають зацікавленість у співрозмовника:

"Verzeihen Sie," sagte er dann hastig, "wenn ich eine Bitte an Sie richte. Ich ... ich - er stotterte und konnte nicht gleich weitersprechen vor Verlegenheit - "ich ... ich habe private ... ganz private Gründe, mich hier zurückzuziehen ... ein Trauerfall ... ich meide die Gesellschaft an Bord ... Ich meine nicht Sie ... nein, nein ... Ich möchte nur bitten ... Sie würden mich sehr verpflichten, wenn Sie zu niemandem an Bord davon sprechen würden, daß Sie mich hier gesehen haben ... Es sind ... sozusagen private Gründe, die mich jetzt hindern unter die Leute zu gehen ... ja ... nun ... es wäre mir peinlich, wenn Sie davon Erwähnung tätten, daß jemand hier nachts ... daß ich ..." (c. 171).

Натяк спонукання:

Жінка прийшла до лікаря з ціллю обговорити переривання вагітності, проте дуже збентежена, хоче, щоб лікар сам здогадався та промовив за неї її рішення. Вона усіляко уникне пояснень, чому прийшла, говорити непрямо, повільно, ніби сподівається, що лікар ось-ось промовить за неї, а потім збирається покинути лікаря в надії, що той її зупинить:

"Übrigens wissen Sie – (sie wendete sich noch immer nicht um) heute kam mir selbst in den Sinn, ich sollte Sie einmal konsultieren ... und weil wir eben vorüberfuhren, dachte ich ... nun, Sie haben jetzt wohl zu tun ... ich komme lieber ein andermal."

"Deckst du endlich die Karten auf!" dachte ich mir sofort. Aber ich ließ nichts merken, sondern versicherte ihr, es würde mir eine Ehre sein, jetzt und wann immer sie wolle, ihr zu dienen. (c. 182).

Натяк на факт:

Жінка хоче зробити аборт, проте соромиться прямо сказати це лікареві і змушенна шукати факти, які б показали неспроможність

її організму дати життя ще одній дитині:

"Das ist es nicht, Doktor, was mich unsicher macht. Damals, als ich meinen Buben bekam, war ich in besserer Verfassung ... aber jetzt bin ich nicht mehr allright ... ich habe Herzstürze ..." (c. 185).

Натяк-питання:

Лікар намагається змусити пацієнту сказати прямо своє рішення – позбавитися дитини, жінка не витримує та ставить питання з натяком, яке чітко демонструє ціль її візіту:

Sie kloppte leicht mit dem Knöchel auf den Tisch. Also auch in ihr war Nervosität. Dann sagte sie plötzlich rasch: "Wissen Sie, Doktor, was ich von Ihnen will, oder wissen Sie es nicht?" (c. 186).

Натяк на подію:

Лікар хоче, щоб жінка прийшла до нього не тільки в ролі пацієнтки, про це він говорить з обережністю, віддалено від істинного наміру, акцентуючи на вільний від роботи час:

"Ich wünsche zuerst, daß Sie ... daß Sie zu mir nicht wie zu einem Krämer reden, sondern wie zu einem Menschen. Daß Sie, wenn Sie Hilfe brauchen, nicht ... nicht gleich mit Ihrem schändlichen Geld kommen ... sondern bitten ... mich, den Menschen, bitten, Ihnen, dem Menschen, zu helfen ... Ich bin nicht nur Arzt, ich habe nicht nur Sprechstunden ... ich habe auch andere Stunden ... vielleicht sind Sie in eine solche Stunde gekommen ..." (c. 191).

Натяк на оцінку:

Лікар натякає іншому лікареві на його некомпетентність. Він повідомляє це словами жінки, яка загинула через те, що не хотіла викликати свого лікаря:

"Wußten Sie, daß ich ihr Arzt war?"

"Ja, aber es tat Eile not ... und dann ... die Verstorbene hatte ausdrücklich mich verlangt. Sie hatte verboten, einen andern Arzt rufen zu lassen."

Er starre mich an: in seinem bleichen, etwas verfettenen Gesicht flog eine Röte hoch, ich spürte, daß er erbittert war. (c. 192).

Таким чином, у персонажному мовленні новелі простежується функціонування висловлень-натяків, які використовуються у дискурсі як мовленнева стратегія (тобто явище натякання зводиться до досягнення певної запланованої мети). Натяк є досить варіативним явищем та набуває в контексті різних форм виявлення через спонукання, факт, оцінку, подію, обіцянку та питання. З цього випливає, що мовець сам обирає форму, в якій доносить приховану інформацію.

Перспективи дослідження полягають у встановленні мовних індикаторів натяку в німецькомовному діалогічному дискурсі.

Література

1. Безугла Л.Р. До розмежування конвенційних та дискурсивних імплікатур / Л.Р. Безугла // Дискурсологія: семантика і прагматика. – Харків, 2010. – С. 55-61. 2. Белозерова Е.М. Дискурсивные свойства речевого акта намекания (на материале современного немецкого языка) : дис. канд. филол. наук : 10.02.04 / Е.М. Белозерова. – Харьковский национальный университет имени В.Н. Каразина. – Харьков, 2007. – 20 с. 3. Грайс Г.П. Логика и речевое общение / Г.П. Грайс; пер. с англ. В.В. Туровского // Новое в зарубежной лингвистике. – М. : Прогресс, 1985. – Вып. 16. – С. 217-237.

Джерело ілюстративного матеріалу

1. Zweig S. Novellen. / Stefan Zweig – Moskau : Verlag für fremdsprachige Literatur, 1959. – 517 S.

УДК 811.111:378. 147

**ВПЛИВ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ
НА УСПІШНІТЬ ЗАСВОЄННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ**

Костенко Є.С. (Харків)

Науковий керівник:

канд. пед. наук, доц. Рябих М.В.

Костенко С.С. Вплив здібностей та психологічних чинників на успішність засвоєння іноземної мови. Стаття присвячена вивченню структури загальних і індивідуальних здібностей людини; психолого-дидактичних умов, які сприяють підвищенню якості навчання іноземної мови та виявленню взаємозв'язку між психотипологічною структурою особистості і ефективністю засвоєння іноземної мови.

Ключові слова: засвоєння, здібності, психолого-дидактичні умови.

Костенко Е.С. Влияние способностей психологических факторов на успешность усвоения иностранного языка. Статья посвящена изучению структуры общих и индивидуальных способностей человека; психолого-дидактических условий, которые способствуют

повышению качества обучения иностранному языку и выявлению взаимосвязи между психотипологической структурой личности и эффективностью усвоения иностранного языка.

Ключевые слова: психолого-дидактические условия, способности, усвоение.

Kostenko I.S. Influence of capabilities and psychological factors on mastering a foreign language. The article is dedicated to the study of general and individual capabilities of a person; psychological and didactic factors which influence the quality of a foreign language teaching; figuring out the correlation between the psychological type of a person and the efficiency of mastering a foreign language.

Key words: capabilities, mastering, psychological and didactic factors.

На сучасному етапі глобалізації усіх сфер суспільних відносин відбувається підвищення уваги до вивчення іноземної мови (ІМ), і проблема виявлення здібностей та психологічних чинників, що визначають якісне засвоєння ІМ, стає дуже актуальню.

У психологічній літературі вже склалися певне уявлення про природу і структуру загальних і індивідуальних здібностей людини. Так, теоретичним і практичним цією проблемам присвятили свої праці такі науковці, як Б.Г. Беляєв, Г.В. Ейгер М.К. Кабардов, Дж. Кэррол, Я. Яковин. Цими дослідниками визнається необхідність оновлення існуючих методик навчання ІМ, оскільки в їх основі лежать психолого-педагогічні концепції двадцяти-тридцятирічної давності, які зробили свого часу величезний вплив на викладання мов, але потребують грунтового перегляду в сучасних умовах, чим і зумовлюється актуальність даного дослідження.

Мета дослідження полягала в тому, щоб вивчити психолого-дидактичні умови, які сприяють підвищенню якості навчання ІМ та виявити взаємозв'язок між психотипологічною структурою особистості і ефективністю засвоєння іноземної мови. Об'єктом дослідження стали здібності до вивчення іноземної мови та сукупність психологічних особливостей, що впливають на успішність її засвоєння. Предметом дослідження – характер взаємозв'язків між здібностями та психічними властивостями.

Для досягнення поставленої мети необхідно було вирішити наступні задачі: розглянути зміст поняття іншомовних здібностей, проаналізувати здібності та індивідуально-психологічні чинники, що впливають

на успішність засвоєння ІМ, вивчити шляхи вимірювання здібностей до вивчення ІМ та психологічних станів, визначити можливі шляхи підвищення успішності засвоєння іноземної мови.

Б.М. Теплов, один із засновників теорії здібностей, описав три ознаки цього поняття: «По-перше, під здібностями розуміються індивідуально-психологічні особливості, що відрізняють одну людину від іншого. По-друге, здібностями називають не всякі індивідуальні особливості, а лише такі, які мають відношення до успішності виконання якої-небудь діяльності. По-третє, поняття «здібність» не зводиться до тих знань, навичок або умінь, які вже вироблені у цілі людини» [6].

На підтвердження ідеї про те, що люди розрізняються по здібностям до ІМ можна, послатися на результати дослідження, згідно яким точні виміри, проведені до початку вивчення ІМ істотно корелують з успіхами, що досягаються у кінці її вивчення. Це пояснюється тим, що люди розрізняються по оптимальному для них темпу засвоєння, тобто індивідууми з високими здібностями можуть досягти задовільного рівня знання ІМ за порівняно коротший термін, ніж індивідууми з низькими здібностями, і навчання можна будувати з урахуванням їх вищого потенціалу. Це пояснення не має на увазі, що люда з низькими здібностями не в змозі оволодіти ІМ, а означає лише те, що їм потрібно більше часу для досягнення певного рівня знання, чим людям із високими здібностями.

За останні десятиліття зроблений значний крок у вивченні іншомовних здібностей. На наш погляд, для методики викладання взагалі, і для порівняльного аналізу вlivу здібностей та психологічних чинників на успішність засвоєння іноземної мови, зокрема, мають значення дослідження М.К. Кабардова [2]. Автор стверджує, що існує два види іншомовних здібностей: когнітивно-лінгвістичні і комунікативно-мовленнєві. Під когнітивно-лінгвістичними здібностями маються на увазі такі індивідуально-психологічні і психофізіологічні особливості людини, які сприяють швидкому формуванню навичок при засвоєнні мової системи (лексики, фонетики, граматики).

Під комунікативно-мовленнєвими слід розуміти індивідуально-психологічні і психофізіологічні особливості людей, що забезпечують успішну взаємодію партнерів і успішне рішення комунікативних завдань. Цей тип здібностей пов'язаний з іншомовними уміннями (говорінням, аудіюванням, читанням і письмом).

Виходячи із сказаного вище можна сформулювати загальне поняття здібностей до іноземних мов. Здібності до іноземних мов – це такі

індивідуально-психологічні і психофізіологічні особливості, які характеризують високий темп і високий рівень опанування мови у відповідних умовах і в заданих рамках [4].

Деякі дослідники [1; 3] дійшли висновку про існування, принаймні, чотирьох загальних когнітивних здібностей, що лежать в основі успішного засвоєння ІМ:

1. Здібність до фонетичного кодування (phonetic coding ability).
2. Граматична чутливість (grammatical sensitivity).
3. Механічна асоціативна пам'ять (rote associational memory).
4. Індуктивна здібність (inductive ability).

Існує точка зору [1], що однією з причин нездовільного засвоєння мови – є низький рівень розвитку когнітивних функцій. Понижена увага, погана короткочасна і довготривала пам'ять, нерозвиненість процесів мислення ведуть до того, що навчаєму важко засвоювати матеріал.

Комунікативні здібності забезпечують ефективність комунікативної діяльності, насамперед спілкування з іншими особами, і психологічну сумісність. У структурі комунікативних здібностей виділяють три основні підструктури і одну загальну, фундаментальну для усіх трьох, елементи якої – прагнення до спілкування, доброчільність, скромність, вимогливість до себе, активність, самовладання, кмітливість, організованість. Перша підструктура – здатність людини розуміти інших людей. Її елементи: прагнення до розуміння інших, уміння слухати партнера по спілкуванню, спостережливість. Друга підструктура – експресивна здатність як здатність до самовираження особи. Її елементи: прагнення бути понятим іншими, правдивість, культура мовлення, довіра до партнерів. Третя підструктура – здатність адекватно впливати на партнерів по спілкуванню. Її елементи: вимогливість, ввічливість, такт, дисциплінованість, рішучість.

Згідно дослідження [1; 6], індивідуально-психологічні чинники включають вікові і психологічні особливості учнів. В цьому контексті доцільно враховувати психологічні особливості людини (чи є навчаємий інровертом або екстравертом). Таким чином, вдалі вибір стратегії може позитивно вплинути на процес навчання іноземної мови.

Деякі дослідники вважають, що при розробці програм з метою створення психолого-педагогічних умов, сприяючих підвищенню рівня розвитку іншомовних здібностей, слід враховувати наступні чинники [6]:

- 1) високий рівень розвитку іншомовних здібностей визначає успішність в оволодінні ІМ;

2) інтуїтивний тип володіння ІМ успішніше в оволодінні ІМ, ніж раціонально-логічний тип;

3) на успішність в оволодінні ІМ позитивно впливають емоційна стійкість, сміливість, пластичність, негативно впливає тривожність.

Таким чином, провідними умовами, що забезпечують підвищення якості навчання ІМ, є: розвиток іншомовних здібностей; розвиток інтуїтивного типу володіння ІМ; формування внутрішньої мотивації, пов'язаної з уявовою діяльністю на занятті ІМ; розвиток механізму імовірнісного прогнозування, почуття мови, антиципації; підвищення пізнавальної активності на занятті ІМ; розвиток вербального мислення; опанування ефективних прийомів запам'ятовування; заняття психологічних бар'єрів, зменшення тривожності на занятті ІМ; підвищення темпу реакцій.

Перспективним, на наш погляд, буде подальше вивчення проблеми, розробка навчальних матеріалів із урахуванням здібностей та психологічних факторів, що впливають на процес опанування ІМ, проведення експериментального дослідження розроблених.

Література

1. Ейгер Г.В. Языковые способности: учебное пособие / Г.В. Ейгер, И.Л. Рапопорт, Г.Я. Узилевский. – Харьков : Харьковский государственный университет, 1992. – 132 с.
2. Кабардов М.К. Роль индивидуальных различий в успешности овладения иностранным языком (на материале интенсивного обучения) : дис. ... канд. психол. наук : 19.00.02 / М.К. Кабардов. – М., 1983. – 205 с.
3. Платонов К.К. Проблемы способностей / К.К. Платонов. – М. : Наука, 1972. – 312 с.
4. Сибирякова В.Ф. Умственная активность школьников и обучаемость иностранному языку (на материале обучения английскому языку во вторых и пятых классах) : автореф. дис. на соискание учен. степени канд. психол. наук : спец. 19.00.07 «Педагогическая, детская и возрастная психология» / В.Ф. Сибирякова. – М., 1978. – 18 с.
5. Теплов Б.М. Проблемы индивидуальных различий / Б.М. Теплов. – М. : Изд-во АПН РСФСР, 1961. – 536 с.
6. Zimmerman G. Personale Faktoren und Fremdsprachen-curriculum / G. Zimmerman // Praxis des deutsprachlichen Unterrichts. – 1973. – Jg. 20. – №1. – S. 3–14.

УДК 81'25:659.1:811.111:811.161.2

ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Коцарубова Н.О. (Харків)
Науковий керівник: викл. Ореєчич Ю.С.

Коцарубова Н.О. Лінгвістичні особливості перекладу рекламних текстів з англійської на українську мову. У статті розглядаються особливості перекладу рекламних текстів. Стаття розроблена на матеріалі англомовних рекламних текстів та їх перекладах на українську мову. У роботі виявлено та проаналізовано особливості перекладу рекламних текстів.

Ключові слова: адаптація, відсутність перекладу, переклад, прямий переклад, ревізія, рекламний текст.

Коцарубова Н.О. Лингвистические особенности перевода рекламных текстов с английского на украинский язык. В статье рассматриваются особенности перевода рекламных текстов. Статья разработана на материале англоязычных рекламных текстов и их переводов на украинский язык. В работе выявлены и проанализированы особенности перевода рекламных текстов.

Ключевые слова: адаптация, отсутствие перевода, перевод, прямой перевод, ревизия, рекламный текст.

Kotsarubova N.O. Linguistic peculiarities of the translation of advertising texts from English into Ukrainian. The article deals with the peculiarities of advertising texts. The article is developed on the material of English-language advertising texts and their translation into the Ukrainian. The paper identified and analyzed the peculiarities of advertising texts.

Key words: adaptation, advertising text, direct translation, lack of translation, revision, translation.

Актуальність роботи пояснюється необхідністю більш детального вивчення лінгвістичних особливостей перекладу рекламних текстів. Відповідно, об'єктом дослідження є англомовні тексти у галузі реклами, а предметом – лінгвістичні особливості їх перекладу.

Метою роботи є аналіз лінгвістичних особливостей перекладу рекламних текстів з англійської на українську мову.

Матеріалом дослідження слугують близько 100 англомовних рекламних текстів різних галузей.

Останні роки в Україні характеризуються значним розвитком економіки країни, що у свою чергу сприяє збільшенню об'ємів імпорту та експорту товарів, і як результат, об'ємів реклами. Через це з'являється потреба у якісному адекватному перекладі іноземної реклами на українську мову. Під час своєї творчої діяльності перекладач може зустрітися з деякими труднощами, що пов'язані з національною та інтернаціональною специфікою мов. Проаналізувавши існуючу літературу з цього питання, можна стверджувати, що під час перекладацької діяльності з рекламними текстами не повністю враховуються специфічні лінгвістичні характеристики певної мови, а найголовніше – особлива комунікативна направленість рекламних текстів.

Реклама – це невід'ємна частина будь-якої підприємницької діяльності, а рекламні тексти вже перетворилися на засіб спілкування споживача та підприємця. Ефективність рекламної кампанії значною мірою залежить від мовного оформлення рекламного тексту. Формула реклами включає чотири поспідовінні елементи: увагу, інтерес, бажання мати товар, дію (купівлі) [2, с. 68].

В основі перекладу рекламних текстів лежить дві головні тенденції: лаконічність, стисливість вираження та еміність, виразність інформації. Під час перекладу важливо зберігати початкову свіжість інформації, а текст перекладу зосередити у кількох легких у розумінні та простих у запам'ятовуванні словах. Рекламний текст завжди впливає на людей, він має спонукати їх до придбання певного продукту або використання певної послуги. Тексти реклами належать до таких видів тексту, які мають на меті здійснити безпосередній вплив на аудиторію [2, с. 83].

Биокремлення характерних рис реклами мови, розуміння їхнього впливу на емоційну та раціональну сферу свідомості споживача та подолання мовного і культурного бар'єрів між комунікантами – це етапи процесу еквівалентного перекладу рекламих текстів. У такому випадку перед перекладачем постає завдання спрогнозувати лінгвістичну реакцію посередника споживача реклами на перекладений текст. Такий прогноз базується на знаннях перекладача у галузі національної психології, відмінностей культурно-історичних традицій мови оригіналу та мови перекладу. Тексти рекламних оголошень мають містити чітку інформацію, вони мають бути викладені лаконічно.

Відповідно до проведеного аналізу, можна виокремити такі способи перекладу рекламних текстів:

- адаптація;
- ревізія;
- прямий переклад;
- відсутність перекладу [2].

Такий спосіб перекладу як адаптація використовується у тих випадках, коли через низку причин рекламний текст неможливо перекласти на українську мову. У такому випадку перекладач повинен адаптувати текст перекладу відповідно до норм мови перекладу. Суть цього способу перекладу полягає у тому, що фото- та відеоматеріал реклами зберігається, а текст адаптується згідно з особливостями мови перекладу.

Під час дослідження виявлені такі приклади адаптації рекламних текстів:

TouchWiz. Personalization is just a touch away. – Створюй індивідуальний стиль свого телефону простим дотиком.

Same space outside, more space inside. – Менший ззовні, більший всередині [1].

Що один спосіб перекладу – ревізія полягає у створенні повністю нового рекламного тексту. Це ризикований спосіб, оскільки фотота відеоматеріал реклами мають збігатися з текстом. Приклади використання ревізії:

Everything in one touch. – Смартфон, в якому є все.

Mazda CX-9. Big Yet Agile. – Mazda CX-9. Грай на повну[1].

Використовуючи прямий переклад, перекладач майже ніколи не бере до уваги культурні особливості тексту мови перекладу, прямий переклад є доречним в випадках, коли перед перекладачем постає задача у передачі великої обсягу інформації. Наприклад:

Office Standard 2007. Providing homes and small businesses with the software essentials they need to get tasks done quickly and easily. Download the 2007 Microsoft Office release, test it in your browser or buy it today. Office Standard 2007. Надання домашнім користувачам і власникам дрібних підприємств найнеобхідніших засобів офісного програмного забезпечення, потрібного для швидкого та легкого виконання різних справ. Завантажте випуск Microsoft Office 2007 або випробуйте його у своєму браузері [3].

У випадку з відсутністю перекладу, особлива увага приділяється фото- та відеоэффектам, а не тексту. Рекламні тексти, що не перекладаються, зазвичай є частиною графічного оформлення реклами. Серед прикладів відсутності перекладу рекламних текстів:

Honda – The Power of Dreams.

Canon – YoucanCanon [1].

Під час використання вищезазначеного способу перекладу, перекладачеві необхідно дотримуватися певних правил. По-перше, треба враховувати наскільки цільова аудиторія продукту володіє англійською мовою; по-друге, рекламний текст має бути простим та лаконічним, оскільки такі тексти краще запам'ятовуються та сприймаються споживачами.

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, що під час перекладу рекламних текстів з англійської на українську мову необхідно враховувати не лише мовні, але й культурні особливості двох мов. Особливо складним та важливим етапом перекладу є підбір найбільш доречного способу перекладу для збереження змісту тексту оригіналу.

Перспективи дослідження вбачаємо у розширенні обсягу матеріалу для аналізу.

Література

1. Корреспондент // КП-Паблікейшнс. – 2008. – № 49. – 86 с.
2. Проніна Е.Е. Психологическая экспертиза рекламы. Теория и методика психотехнического анализа рекламы / Е.Е. Проніна. – М., 2000. – 266 с. З. Microsoft [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <http://office.microsoft.com/ru-ru/>

УДК 81.111 - 26

ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ АНГЛИЙСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ КОНЦА ХХ – НАЧАЛА ХХІ ВВ., ОБЪЕКТИВИРУЮЩИЕ ОБЩЕСТВЕННУЮ ЖИЗНЬ

**Латенко Е.О. (Алексеевка, Россия)
Научный руководитель: к. ф. н., доцент Заика Т.В.**

Латенко Е.О. Особливості функціонування англійських фразеологізмів кінця ХХ – початку ХХІ ст., що об’єктивують суспільне життя. У даній статті автор розглядає умови виникнення та особливості функціонування неологізмів сучасної англійської мови в соціальному дискурсі.

Ключові слова: лексема, суспільство, фразеологічні одиниці, фразеологічний фонд.

Латенко Е.О. Особенности функционирования английских фразеологизмов конца ХХ – начала ХХІ вв., объективирующие общественную жизнь. В данной статье автор рассматривает условия возникновения и особенности функционирования неологизмов современного английского языка в социальном дискурсе.

Ключевые слова: лексема, общество, фразеологические единицы, фразеологический фонд.

Latenko E.O. Functional peculiarities of English idioms in the late XX – early XXI centuries, objectifying social life. The article deals with the conditions of formation and features of neologisms' functioning in modern English language in social discourse.

Key words: lexeme, phraseological unit, phraseological fund, society.

Актуальность исследования обусловлена необходимостью дальнейшего изучения феномена фразеологизмов-неологизмов в современном английском языке и как способа пополнения словарного запаса языка, и как средства его развития во времени. Фразеологизмы также необходимо рассматривать и с точки зрения их социальной значимости, так как, изучая язык, мы изучаем общество, и зачастую появление новых слов является отражением происходящих в социуме процессов и явлений.

Объектом исследования являются фразеологизмы-неологизмы, способы их образования и контекстной реализации.

Предмет исследования: процесс формирования неологизмов-фразеологизмов в современном английском языке.

Тенденция обращения к человеку, получившая в последнее время значительный импульс в современной лингвистике вызвала необходимость обращения к фразеологической системе языка, представляющей наиболее национально-определенное явление. Л.И. Ройзензон отмечает: «Фразеология из всех творений языкового гения человека имеет наиболее самобытное, сложное и компликативное значение» [1, с. 3].

В настоящее время очень важно следить за пополнением английского фразеологического фонда, потому что фразеологические единицы появляются с большой скоростью, что обусловлено развитием отраслей науки, внедрением новых технологий.

Важно отметить, что в современном английском языке фразеологизмы не происходят из тех источников, из которых выходили

раньше. В английском фразеологическом фонде представлен сложный конгломерат фразеоглизмов, которые являются и исконными и заимствованными, причем первых намного больше.

Представленные для рассмотрения языковые единицы выходят из совершенно разных пластов современной жизни, таких как политика, технологии, социальная сфера, вопросы здравоохранения, оружие и т.д., что обусловлено стремительным развитием научно-технического прогресса и общественной активности социума в различных направлениях.

Наиболее обширную группу фразеоглизмов, функционирующих в современном английском языке с конца XX века и до настоящего времени, составляют языковые единицы, отражающие изменения в общественной жизни и социальном менталитете носителей языка. ФЕ данной группы построены на основе дифференциальных сем и характеризуются широкой лексической грамматической вариативностью компонентного состава, что усиливает способность данных фразеологических единиц передавать различные смысловые оттенки, и расширяет их экспрессивно-оценочные возможности.

Образный ряд негативного отношения к прессе, являющейся частью современного общества, продолжает ФЕ *to name and shame*. Популярность данного журналистского клише объясняется рифмой этих двух слов. *To name and shame* значит пристыдить, усвестить. В британской желтой прессе оно регулярно используется при обличении виновных в обмане, мошенничестве, аморальности, когда стараются убедить читателей, что авторы руководствуются высокими идеалами служения людям, а не желанием побольше заработать на нездоровом интересе публики к скандалам и сплетням.

"I have just received a letter from a government department containing more than a dozen spelling, grammatical and punctuation mistakes. I have a good mind to name and shame it publicly" (Indianapolis Star, 2004).

Рассматривая фразеоглизм *Mickey Mouse*, следует отметить, что компонентный состав ярко реализует понятийный, образный и ценностный компоненты. В настоящее время имя мультипликационного героя *Mickey Mouse* используется как прилагательное, означающее что-либо тривиальное, незначительное, несерьезное, например: *Mickey House university course, MickeyMouse subject, MickeyMouse job, Mickey Mouse medium*.

She's at X university studying astrology and bee-keeping – a real Mickey Mouse course (Denver Post, 2010).

Стремление описать некоторые свойства современного поколения или сравнить это поколение с прошлыми обуславливает появление таких несвободных словосочетаний, как, например, с элементом *generation*:

Generation rent – поколение арендаторов, возникшее в Британии в связи с тенденцией арендовать дома вместо того, чтобы их покупать:

"Although 77 per cent of all non-homeowners still aspire to buy, many members of generation rent might never get a realistic chance to do so, and nearly half of 20-45-year-olds say Britain is following Europe to regard renting as the norm" (The Telegraph, 2011).

Традиционно в Британии дом был в собственности и считался «крепостью» (*My home is my castle*). Из-за сложившейся в настоящее время экономической ситуации молодые люди не могут себе позволить собственное жилье. Счастливыми обладателями своего дома могут стать только те, кому финансовую помощь окажут родители.

ФЕ *to pay through the nose* “платить через нос” является ярким примером репрезентации существующих отношений в обществе, где жаждя наживы порой ставится выше каких-либо общечеловеческих норм морали. В современном английском языке данное устойчивое выражение имеет семантическое наполнение “платить в тридорога, платить бешеные деньги”. Из всех существующих объяснений о происхождении этой фразы наиболее вероятным представляется так называемый *nose tax* («налог на нос»). В Ирландии завоеватели-норманды ввели подушный налог. У тех, кто не уплатил, резали ноздри.

“I know nothing about used cars, so I paid through the nose”. (The Observer, 2002).

Лексема, *flavour* фразеоглизма *flavour of the month* передает положительные коннотативные признаки, так как это не просто “запах”, а “аромат”, что по своей сути не может быть плохим. При реализации семантического значения языковой единицы данная лексема может выступать в качестве модификатора-интенсификатора, репрезентирующего признаки одурманивания и привлечения внимания. В современном английском языке начала XXI века данная идиома означает сегодняшнюю моду; кого-либо или что-либо, особенно популярные в данное время. Возможны разные варианты данного фразеоглизма: *flavour of the year, flavour of the week*. Первоначально данная ФЕ использовалась в США, где в своем переносном значении употреблялась в сфере торговли, в основном мороженым, так как особенно вкусное мороженое предназначалось для специального поощрения кого-либо. Это выражение стало использоваться

журналистами в конце 1990-х гг., часто с оттенком цинизма и характеризует быстротечность моды, в том числе и на людей, ее непродолжительность и стремительность смены. Часто фразеологизм также относится к тому, что не является объектом моды в данное время, но о чём много говорят и пишут в прессе.

"The Spice Girls are currently flavour of the month amongst youngsters, but where will they be in a year's time?" (Times Online, 2004).

Яркой образностью отличается ФЕ *pecking order*, объективирующая в современном языке признаки неофициальной иерархии в обществе. Когда-то порядок таких взаимоотношений использовался только среди несущих на ферме, но постепенно стала характерна и для человеческого общества, где неофициальный приоритет и главенство наблюдается на всех общественных уровнях. Подобная система существует во многих государственных организациях, которые контролируют нашу жизнь. Компонент *pecking* является метафорическим переосмыслением глобализации и сути современного общества, а компонент *order* представляет попытки регулировать это общество, иногда с неясной стороны. Фразеологизм несет саркастическую отрицательную коннотацию.

"It is no good complaining to X. You need to take your complaint to Y. He is much higher in the pecking order at the ministry"

(The Tribune, 2001).

Таким образом, анализ фразеологических репрезентаций общественной жизни подтвердил, что образные ассоциации описательного характера тесно связаны с деятельностными характеристиками.

Перспективой работы является дальнейшее изучение неологизмов во фразеологическом аспекте.

Литература

1. Ройзензон Л.И. Лекции по общей и русской фразеологии : учеб. пособие / Л.И. Ройзензон. – Самарканд, 1973. – 223 с.
2. Merriam-Webster Online Dictionary [Electronic resource] / Merriam-Webster, Incorporated, 2005. – Режим доступа : <http://mw1.merriam-webster.com/dictionary/> (MWOD)
3. Macmillan Dictionary [Electronic resource] / Incorporated, 2009. – Режим доступа : <http://Macmillandictionary.ru/> (MD)
4. BBC News [Electronic resource]. – 2002. – Режим доступа : www.news.bbc.co.uk
5. CCN News [Electronic resource]. – 2004. – Режим доступа : www.cnn.com
6. The Guardian [Electronic resource]. – 2003. – Режим доступа : www.guardian.co.uk

УДК 811.111:81'25

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ І РЕДАГУВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Максимова І.Є. (Харків)
Науковий керівник: викл. Орешич Ю.С.

Максимова І.Є. Особливості перекладу і редактування науково-технічних текстів. Статтю присвячено розгляду особливостей перекладу і редактування науково-технічних текстів. У статті на матеріалі англомовної науково-технічних текстах та їх перекладах на українську мову виведено та проаналізовано особливості перекладу і редактування науково-технічних текстів.

Ключові слова: адекватний переклад, граматичні, науково-технічний текст, редактування, стилістичні та лексичні труднощі при перекладі, термін.

Максимова І.Є. Особенности перевода и редактирования научно-технических текстов. Статья посвящена рассмотрению особенностей перевода и редактирования научно-технических текстов. В статье на материале научно-технических текстов и их переводах на украинский язык выявлены и проанализированы особенности перевода и редактирования научно-технических текстов.

Ключевые слова: адекватный перевод, грамматические, научно-технический текст, редактирование, стилистические и лексические проблемы при переводе, термин.

Maksymova I.E. The article deals with the peculiarities of scientific texts translation and edition. The features of the scientific texts, their translation and edition are identified and analyzed on the basis of scientific texts and their translations into Ukrainian.

Key words: adequate translation, edition, scientific text, term.

Актуальність дослідження полягає в тому, що при перекладі та редактуванні науково-технічних текстів можна часто зустрітися із труднощами, що будуть заважати перекладачеві, тому вивчення граматичних, стилістичних і лексичичих особливостей в аспекті науково-технічної тематики потрібно продовжувати і вдосконювати.

Об'єктом дослідження виступають науково-технічні тексти та їх переклади. **Предмет** дослідження – граматичні, лексичні та стилістичні особливості перекладу науково-технічних текстів з англійської мови на українську.

Перекладознавство привертає увагу багатьох науковців та перекладачів, тому що займає одне з головних місць у житті людей, особливо тих, хто займається перекладом а редактуванням. Науково-технічний текст має свій власний стиль та чіткі риси, що притаманні лише йому. І для того, щоб правильно та вдало перекладати подібні тексти, перекладач повинен звертати увагу на граматичні, стилістичні та лексичні труднощі при перекладі та редактуванні науково-технічних текстів.

Переклад – це передавання змісту того, що було висловлено, то перекладаються не слова, граматичні конструкції чи інші засоби мови оригіналу, а думки, зміст оригіналу. Труднощі під час перекладання пов’язані з недостатнім знанням мови оригіналу, мови, якою перекладаються, або з відсутністю в цій мові готових відповідників [1, с. 36]. Науково-технічні перекладання – це процес перетворення науково-технічного тексту, вираженого мовою оригіналу, на текст, виражений мовою перекладу [3].

При перекладі науково-технічного тексту висуваються такі вимоги: переклад має бути точним, адекватним, стисливим, чітким та грамотним, треба також перекладати не окремі слова оригіналу, а його зміст [7].

Найбільш типовими лексичними ознаками науково-технічної літератури є насиченість тексту спеціальними термінами та технічними фразеологізмами [5, с. 87].

Характерною рисою сучасної науково-технічної літератури також є використання скорочень та абревіатур. Серед лексичних труднощів перекладу науково-технічного тексту слід виділити наявність певної групи інтернаціональних слів, які, незважаючи на схожість звучання у різних мовах, відрізняються в кожній мові своєю семантикою і стилістичним забарвленням [2, с. 289].

Однією з найпомітніших граматичних особливостей науково-технічних текстів є велика кількість різного роду поширеніх складних (у першу чергу – складнопідрядних) речень, що вживаються для передачі типових для наукового викладу логічних відношень виїмок об’єктами, діями, подіями та фактами.

Граматична структура речення науково-технічних текстів має ряд особливостей: наявність довгих речень, які включають велику кількість другорядних і однорядних членів, вживання синтаксичних конструкцій, пасивних конструкцій, зворотів; наявність пропусків деяких службових слів (артиклів, допоміжних дієслів) особливо в таблицях, графіках, специфікаціях.

Між науково-технічними текстами, написаними різними мовами, існують значні граматичні відмінності, зумовлені особливостями граматичної будови мови, нормами і традиціями письмового наукового мовлення [4].

Серед жанрово-стилістичних труднощів перекладу науково-технічних текстів українською мовою варто виділити такі: переклад, так званих, метафоричних термінів; переклад образної та необразної фразеології; переклад різноманітних кліше; наявність у такого роду текстах розмовних лексичних елементів.

В текстах наукового жанру речення зазвичай довгі з другорядними членами речення, доволі часто зустрічається герундій і, звичайно, треба приділяти багато уваги при перекладі модальних дієслів з англійської мови на українську, а також перекладач має вірно обрати їх еквіваленти, що потребує великої кількості часу, глибоких знань граматичних трансформацій, що зустрічаються і використовуються при перекладі текстів наукового жанру.

Тому треба бути дуже уважним при перекладі, щоб коректно і точно передати зміст та інформацію до читача [6, с. 195].

Також у тексті використовуються граматичні трансформації для того, щоб адекватно виконати переклад форм пасивного стану, що зустрічається набагато частіше у англійських працях, ніж в українських, і для цього пасивні конструкції були перекладені у формі активного стану: Ось, наприклад, як було перекладено декілька речень:

- *The wastewater that we produced is collected by sewage network and transported to the wastewater treatment plant, then returned to the natural eco-cycle by discharging into waterways.*

- *Algal growth is promoted by the discharge of phosphorus and nitrogen (nutrient salts), which are not removed by the conventional biological treatment process.*

Переклад:

- Вироблені людством стічні води збираються в каналізаційні мережі і направляються на водоочисні станції, а потім зливаються в водободи, повертаючись в природний цикл.

- Зростання водоростей прискорюється викидами фосфору й азоту (живильні солі), що не вилучаються в традиційному процесі біологічного очищення.

Форма Present Perfect звичайно перекладається формою теперішнього часу і також при перекладі подібних форм часу (Present

Perfect, Past Perfect, etc.) перекладач або редактор повинні використовувати відповідні слова або словосполучення:

- *Many waterways have still suffered negative effects.*

Переклад:

- *Багато водоводів все ще страждають від негативних наслідків.*

Час Future Continuous, який у тексті можна перекласти як теперішній часом, так і майбутнім. Тому, переклад не визиває тут труднощів, бо зміст не буде змінюватися інформація діде до читача в правильному варанті:

- *It will be serving*

- *Буде обслуговувати*

До перекладу герундія треба було приділяти увагу та акуратність, щоб точно і логічно передати зміст тексту. Такі герундії як:

- *including,*
- *leaking ground water*

також відзначали граматичних трансформації і були перекладені

- *дієприслівником включаючи*
- *та іменником витоки ґрунтових вод*

В текстах наукового жанру нерідко зустрічаються модальні конструкції, які повинні концентрувати увагу читача і тому, їх слід перекладати уважно і по правилам граматики.

Наприклад, як у наступному тексті 2:

- *The air compressor should be a heavy-duty, two-stage type with large reserve tank.*

- *The air compressor should be mounted in the clean, dry location.*

Переклад:

- *Повітряний компресор повинен бути важким, двохкаскадним обладнанням з великим запасним резервуаром.*

- *Повітряний компресор слід встановити у вільному від бруду, сухому приміщенні.*

В текстах наукового жанру присутня велика кількість термінів, кліше, що найчастіше зустрічаються саме в науковому стилі, і саме на переклад цих лексичних трансформацій перекладач повинен звертати увагу, щоб правильно надати переклад подібних лексичних труднощів, а в деяких випадках краще звернутися за допомогою до словників.

Основний пласт складають загальнозвичайні слова, такі як:

- *Waste water, Drinking water, Bacteria growth, Decline, Sink, Bathtub*

Переклад: *Стічні води, Питна вода, Бактерія, Зростання, Зниження, Раковина, Ванна і т.д.*

Зустрічаються у текстах наукового жанру також й власні імена, і цьому потрібно було приділяти певну увагу при правильному перекладі, де потрібно зберегти відповідну стилістику, лексику і граматичні конструкції:

- *Spectroscope, The constellation Ursa Major.*

Переклад: *Спектроскоп, Сузір'я Ведмедиці.*

Також у текстах присутні й терміни, які дуже часто зустрічаються в науково-технічних працях. І зміст наукових термінів потрібно було зберегти при перекладі, щоб текст не втратив своїх початкових особливостей.

- *Eutrophication, Nitrification.*

Переклад: *Евтрофікація, Нітрифікація.*

Також в текст використовуються абревіатури, які дуже часто зустрічаються в науково-технічних працях і переклад яких може викликати певні лексичні труднощі:

- *BOD (Biochemical Oxygen Demand)*

Переклад: *БСК (біохімічне споживання кисню)*

Науковий стиль мовлення використовується в наукових працях, для викладення результатів наукової та дослідницької діяльності. Метою наукового стилю є повідомлення, пояснення, тлумачення досягнутих наукових результатів, відкриттів без емоційного забарвлення, дотримуючись логічності, послідовності та точності при перекладі.

Отже, можна зробити загальний висновок, переклад та редактування науково-технічних текстів дуже особлива і актуальні тема для дослідження, її треба вивчати, щоб уникнути багатьох труднощів при перекладі, а тексти наукового жанру, які були проаналізовані, явили собою яскраві приклади наукових текстів, що мають граматичні, лексичні та стилістичні особливості, які перекладач та редактор повинні знати і розуміти, які трансформації використовувати, щоб зробити переклад логічним та якісним. На прикладах приведених у цій статті можна переконатися, що в науково-технічних текстах дійсно присутні описані вченими-лінгвістами особливості, які притаманні науково-технічним текстам.

Literatura

1. Аполлова М.А. Specific English (Грамматические трудности перевода) / М.А. Аполлова. – М : Международные отношения, 1977. – 132 с. 2. Борисова Л.І. Основні проблеми науково-технічного перекладу / Л.І. Борисова. – М : МГУ, 2003. – 208 с.

3. Єфімов Л.П. Стилістика англійської мови і дискурсивний аналіз : учебово-метод. посібник. / Л.П Єфімов, О.А Ясницька. – Вінниця : НОВА КНИГА, 2004. – 299 с. 4. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури / В.І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2001. – 277 с. 5. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури : Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. – [4-е вид., виправлене] / В.І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 574 с. 6. Карабан В.І. Посібник-довідник з перекладу англійської наукової і технічної літератури на українську мову / В.І. Карабан. – Київ : Нова книга, 1997. – 317 с. 7. Котляр Е.Н. Поняття жанра в стилістиці / Е.Н. Котляр. //Стилістика как общефилологическая дисциплина : сб. науч. трудов. – Калинин : Калинин. гос. ун-т, 1989. – С. 24–36.

УДК 821.134.2 (7/8)-31 Астур. 09

РОМАН М.А. АСТУРІАСА «МАЙСОВІ ЛЮДИ» У КОНТЕКСТІ ГВАТЕМАЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ТА МІФОЛОГІЇ

Михайлenco К.А. (Харків)

Науковий керівник:

канд. фіол. наук, доц. Оржицький І.О.

Михайлenco К.А. Роман М.А. Астуріаса «Майсові люди» в контексті гватемальської культури та міфології. У даній статті викладено матеріал щодо зв’язку роману «Майсові люди» М.А. Астуріаса зі священною книгою майя-кіче «Пополь Вух».

Ключові слова: Майя, Мігель Анхель Астуріас, навваль, Пополь Вух.

Михайлenco Е.А. Роман М.А. Астуріаса «Мансовые люди» в контексте культуры и мифологии Гватемалы. В данной статье изложен материал касательно связи романа «Мансовые люди» М.А. Астуріаса и священной книгод майя-кіче «Пополь Вух».

Ключевые слова: Майя, Мигель Анхель Астуріас, нагваль, Пополь Вух.

Michailenko K.A. The novel «Men of maize» by M.A. Asturias in the context of Guatemalan culture and mythology. This article presents some information concerning the relation of the novel «Men of maize» to the sacred Mayan book the «Popol Vuh».

Key words: Maya, Miguel Angel Asturias, nahual, Popol Vuh.

Актуальність роботи обумовлена тим, що роман «Майсові люди» Мігеля Анхеля Астуріаса було проаналізовано в Україні лише двічі Оксаною Михайлівною Дякун [1] та Юрієм Володимировичем Покальчуком [3]. Новизна роботи полягає у тому, що до українського читача були доведені нові дослідження міфологічної складової роману. Об’єктом роботи є розгляд зв’язку міфологічної складової роману зі священою книгою "Пополь Вух". Предметом роботи є порівняння роману М.А. Астуріаса з «Книгою ради», виявленні спільніх елементів.

Мета роботи: простежити зв’язок роману з книгою майя-кіче «Пополь-Вух».

У 1949 році було вперше опубліковано роман «Майсові люди» видатним гватемальським письменником Мігелем Анхелем Астуріасом. Та лише у 1967 році йому була присуджена Нобелівська премія за творче досягнення, основою якого є інтерес до звичаїв та традицій індіанців. Довгий час роман залишався недооціненим, оскільки був незрозумілим. Навіть зараз він залишається одним з найменш вивчених. Ідісно, роман є дуже складним для неїдготовленого читача, оскільки є тісно пов’язаним із культурою та легендами майя, головним чином зі священою книгою народу майя-кіче «Пополь Вух».

Центральний конфлікт роману базується на реальних подіях. У 1877 році в Гватемалі був прийнятий закон, результатом якого стало аннулювання громадського володіння землею, що спричинило повстання касика Гаспара Іхома і його людей проти загарбників. Він є прототипом касика з роману; Гаспар Іхом, також як і Гаспар Ілом з роману, був отруєний.

Закон, прийнятий в 1877 році, вилився у першій розподіл землі, що стало причиною соціальної і економічної нерівності громадян. Річард Іммерман наводить такі цифри: 70% земельних володінь належали 2,2% населення; менш ніж 10% земель належали решті населення; 90% цього населення були нащадками майя [6, с. 28].

Тож основною конфлікту є захист землі касиком Гаспарам Іломом. Призначения Гаспара, як назначає Кірстен Мальке, схоже на призначення близнюків – герой Хунахту і Шбаланке з книги «Пополь Вух», яким потрібно звільнити землю від руйнівних сил для того, щоб божества майя-кіче могли створити людей [7, с. 50].

Для закріплення «усієшного» виснаження земель та засівання їх маїсом полковник Годай за допомогою Мануели Мачохон отрує Гаспара Ілома. Вониша Краса, дружина касика, тікає, рятуючи його

сина, це провокує низку покарань: посуха, хвороба, божевілля, вбивства, нещасні випадки, обмані, втеча з дому.

У другій частині роману починається процес перетворення міфу в легенду, а з легенди – в повсякденність, в якій, проте, проявляються наслідки вбивства Гаспара Ілома. Далі можна відзначити, що герой роману покидають землю Ілома, розосереджуючись: «те куни» покидають своїх чоловіків, описуються подорожі койота-листоноші Нічо Акіно, мандри Іларіо Сакайона [5, с. 211].

Можна відзначити, що структура роману «Майсові люди» схожа на структуру книги «Пополь Вух»: в першій частині описується створення та походження людини, зробленого з маїсу і людей, зроблених з глини і дерева; у другій частині розповідається про пригоди близнюків Хунахпу і Шбаланке; в третьій частині розповідається про переселення народу майя-кіче, його роз'єднання, про війни і про те, які групи і де проживали перед тим, як почалася конкіста [ibidem].

З першого погляду здається, що це роман «поза часом», оскільки атмосфера і час тут насычені міфологією і крутяться по колу. Як зазначає Ерік Фрейнс, намагався створити циклічний за своєю структурою текст, таким чином, щоб роман можна почати читати з будь-якої частини [ibidem].

Простір роману прояснюютий міфом, а його мова є екзотичною. Марсі Зіска зазначає використання слів, які своїм корінням сягають у колоніальну історію Іспанії. Наприклад, екзотичне слово "potosí". Спочатку слово походить від назви міста Потосі, Болівія, де конкістадори знайшли великі поклади срібла в 1545. Тепер це слово означає щось дуже kostовне або незлічені багатство [9, с. 43]. Також можна зазначити повторювання слів, що наслідує священну книгу майя-кіче «Пополь Вух» і цей прийом повторювання відмічається з самого початку роману [3, с. 212]: «Гаспар Ілом дозволяє, щоб у землі Ілома крали сон з очей, Гаспар Ілом дозволяє, щоб землі Ілома рубали сокирою віки, Гаспар Ілом дозволяє, щоб землі Ілома опалювали гілля вій» [4, с. 3] (тут і надалі переклад Михайленко К.А.).

Маїс є священим для індіанців, він є сакральним і ототожнюється з людським тілом. До нього належить ставитися як до своєї плоті. Як вказує Гордон Бразерстон, з дослідження щодо використання старого календаря кіче випливає, що винощування людського плоду протягом 260 ноочей і 9 місяців тоналамті, концептуально пов'язане зі зростанням маїсу [8, с. 598]. У романі «Майсові люди» Астуріас буквально порівнює людину з маїсом, підкреслюючи його сакральний характер для народу

майя-кіче. Ось що він пише: «...ми зроблені з маїсу, і як можна торгувати тим з чого ми створені, нашою плоттю? Тільки здається, що це різні речі, а насправді дитина така ж плоть як і початок. Раніше закон дозволяв батькові з'єсти сина в разі голода через облогу, але він ніколи не дозволяв убити сина задля того, щоб продати його мясо» [4, с. 107].

Так саме як і у книзі "Пополь Вух", так і у романі Астуріаса «Майсові люди» нам відкривається дорога до Шибальби – підземний світ у міфології майя. На початку роману Астуріас пише: «... скутий сном, смертю і змією, яка обвила його шістсот разів тіюю річок, місяцем, лісами, зливами, горами і озерами, птахами і гуркотом грому...» [4, с. 3]. Кірстен Мальке пише, що кільця змії символізують у міфології майя вхід у підземний світ, а посох змією був ознакою гідності вождя, що ґрутувалося на омонімі слова *chan* «змія» і «небо» [7, с. 50]. Гаспар таким чином постає перед нами як вождь свого народу, який уособлює собою зв'язок між небом, землею і підземним світом. На небі, на землі і в воді так само є жовті кролики, які перебувають на його стороні; вони і навважають матів світляків. Цікаво, що у старого, який допомагає Нічо Акіно, руки пофарбовані в чорний колір, тому що та робили жерці майя і, якщо читач ознайомлений з культурою майя, то він відразу зрозуміє, що старий – світляк, якщо – ні, то це стане зрозумілим лише наприкінці роману [2, с. 77].

Поняття «навваль» також бере свій початок у міфології майя і є основним рушійним елементом оповідання. Концепція наввала передбачає, що людина може перетворюватися у звіра. Нічо Акіно, койот-листоноща, своїм наввalem доповнює тріаду тих, хто відповідно до міфу з книги «Пополь-Вух» знайшов маїс, і тим самим допоміг творцям майя-кіче створити людину, а саме: опосум (Гаспар Ілом), мураха (Гойо Ік) і койот.

Висновки. Очевидно, що роман є тісно пов'язаним з культурою майя, історією народу майя-кіче, книгою «Пополь Вух». Мова, якою написаний роман є динамічною, вона передає елементи народного мислення, робить роман оригінальним, а ритмічна проза, якою він написаний наслідує «Пополь Вух». Можна відзначити використання слів, які сягають своїми коренями в історію народу та пов'язані з певними історичними подіями.

На сторінках буквально створюється концепція міфологічної свідомості древніх майя-кіче. Це роман «поза часом», роман з «подвійною реальністю», де на поверхні лежить його «реальна

складова», яка є тісно переплетеною з історичними подіями, але варто копнути глибше і читачеві відкривається зовсім інший світ. Міфологічна складова є другою реальністю роману, його невід'ємною частиною. Автор створює простір оповідання, наскрізь просякнений міфом, історією та звичаями індіанського народу і цей простір перебуває у тісному зв'язку зі священним писанням – «Пополь-Вух».

Перспективи. Отримані результати можуть бути використані у курсі лінгвокраїнознавства, а також у школі для дітей, що вивчають іспанську мову, на позакласних заняттях для ознайомлення з культурою Латинської Америки, зокрема Гватемали та народу майя-кіче.

Література

1. Дякун О.М. Міфологічний дискурс прози Мігеля Анхеля Астуріаса : автореф. дис. ... канд. фіол. наук / О.М. Дякун. – К. : Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, 2004. – 18 с. 2. Істория литературу Латинской Америки [Кн. 5]: очерки творчества писателей XX в. / [Гирин Ю.Н., Кофман А.Ф., Кутейникова Н.М. и др.; отв. ред. Земсков В. Б., Кофман А. Ф.]. – Москва : ИМЛИ РАН, 2005. – 688 с. 3. Покальчук Ю.В. Сучасна латиноамериканська проза / Ю.В. Покальчук; відп. ред. Д.В. Затонський. – К. : Наукова думка, 1978. – 277 с. 4. Asturias M.A. Hombres de maíz / Miguel Angel Asturias. – Buenos Aires : Losada, 1949. – 173 p. 5. Camayd-Freixas E. Miguel Angel Asturias, «Hombres de Maíz»: Como lectura surrealista de la escritura mayense / Erik Camayd-Freixas // Revista de Crítica Literaria Latinoamericana. – 1998. – № 47. – P. 207–225. 6. Immerman R. CIA in Guatemala: The Foreign Policy of Intervention / Richard Immerman. – Austin : University of Texas Press, 1982. – 302 p. 7. Mahlke K. Popol Vuh y mitología maya en Hombres de Maíz de Miguel Angel Asturias / Kirsten Mahlke // Mapocho. – 1998. – № 44. – P. 45–57. 8. Martin G. Miguel Ángel Asturias Hombres de Maíz: Edición Crítica / Gerald Martin. – San José : ALLCA XX, 1997. – 764 p. 9. Ziska M. La visión exótica del mundo indígena en Hombre de maíz de Miguel Ángel Asturias, Premio Nobel de Literatura 1967 / Marcy Ziska. // Divergencias. Revista de estudios lingüísticos y literarios. – 2012. – №1. – P. 39–48.

УДК 81.111-26

ОСОБЕННОСТИ УПОТРЕБЛЕНИЯ ФРАЗОВЫХ ГЛАГОЛОВ В ЮРИДИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ

Николаева Н.Ю. (Алексеевка, Россия)

Научный руководитель:

канд. филол. наук, доц. Афанасьев О.В.

Ніколаєва Н.Ю. Особливості вживання фразових дієслів в юридичній літературі. Автор розглядає різні способи передачі значення фразових дієслів російською мовою в юридичній літературі. Фразові дієслова, що є унікальними конструкціями, несуть в собі особливу функціональну значимість.

Ключові слова: адвербіальний послелог, фразове дієслово, юридична література.

Николаева Н.Ю. Особенности употребления фразовых глаголов в юридической литературе. Автор рассматривает различные способы передачи значения фразовых глаголов в юридической литературе на русской языке. Фразовые глаголы, являясь уникальными конструкциями, несут в себе особую функциональную значимость.

Ключевые слова: адвербіальний послелог, фразовый глагол, юридическая литература.

Nikolaeva N.Y. Phrasal verbs usage peculiarities in legal literature in English. The article deals with different ways of rendering phrasal verbs in legal literature into the Russian language. Phrasal verbs represent unique constructions, which have peculiar functional relevance.

Key words: adverbial postposition, legal literature, phrasal verb.

Актуальность настоящего исследования состоит в необходимости дальнейшего рассмотрения особенностей употребления фразовых глаголов в юридической литературе на английском языке, так как выведение семантики их значения из компонентов фразового глагола и их полисемии может представить некоторые затруднения для работы с юридической литературой.

Объектом исследования являются фразовые глаголы в англоязычной юридической литературе.

Предмет исследования – особенности употребления фразовых глаголов в англоязычной юридической литературе.

Особое место в лексической системе английского языка занимает такое уникальное явление, как фразовый глагол. Уникальны фразовые глаголы в силу того, что, несмотря на изменения, которым данные конструкции подверглись в процессе развития языка, они сохранили свой идиоматический характер, а также являются альтернативой синонимичным им монолексемным глаголам.

Юридическая терминология относится к числу специальных сфер языка, активно взаимодействующих с общелитературным языком. Специфика терминов определяет важность их точного применения, которое заключается не в употреблении слов, а в системности функционирования такого явления, как право.

Постоянное увеличение числа таких конструкций в языке, а также расширение сферы их употребления обуславливает большой интерес со стороны лингвистов. В современном Оксфордском словаре насчитывается около семи тысяч британских и американских фразовых глаголов. Изучением подобных сочетаний активно занимаются зарубежные и русские ученые, такие как D. Bolinger, B. Fraser, R. Courtney, J. Povey, Б.А. Ильин, Е.А. Долгина, Е.Е. Голубкова, И.Е. Аничков.

Фразовый глагол можно отнести к одному из факторов, усложняющих изучение не только юридической литературы на английском языке, но и английского языка в целом. К примеру, сочетания *to account for crime* «нести ответственность за преступление», *to act for clients* «представлять интересы клиентов», *to make out the case* «доказать справедливость иска» должны изучаться индивидуально, так как фразовые глаголы, кроме того, что относятся к идиоматическим выражениям, в основном имеют многозначный характер. Так, фразовый глагол *make out* имеет двенадцать значений, *get off* двадцать два различных значений в зависимости от контекста Р. Кортии [2, с. 247].

О сложной природе фразовых глаголов свидетельствует второй элемент глагольных сочетаний исследуемого типа – адвербальный послелог. На сегодняшний день в языкоизучении нет единого мнения относительно определения этого компонента фразовых глаголов. Некоторые лингвисты называют такие элементы, как *about*, *at*, *of*, *back*, *down* наречием, предложным наречием, другие определяют их как постverb, постпозитив или послелог. Но следует отметить, что коммуникативная значимость второго элемента неоспорима, так как они уточняют и дополняют смысловую нагрузку глагола.

В юридической литературе наиболее часто используемыми послелогами являются *up* (20%), *in* (18,75%), *out* (13,75%), *to* (12%), *on* (9,5%), *of* (8%), *down* (8,25%), *off* (6,25%), *for* (6%), *over* (4,25%). Фразовые глаголы с послелогами *round*, *with*, *into*, *through*, *forward*, *by*, *across*, *forth* в юридических документах встречаются в меньшей степени [2].

В современном английском языке послелоги вступают в очень большое число сочетаний разных типов. Число таких сочетаний, одним из компонентов которых является послелог, непрерывно возрастало в английском языке и продолжает расти. Послелоги – это единицы не морфологические и не синтаксические, а лексическое частное подразделение словарного состава английского языка. Как и другие части и их подразделения, например, существительные которые могут в предложениях быть подлежащими, дополнениями, определениями, предикативными членами или обстоятельствами, они могут выполнять разные функции в разной мере самостоятельные. Количество послелогов, присоединяемых фразовыми глаголами, напрямую зависит от пространственной активности субъекта или объекта действия.

Кроме того, следует отметить, что количество послелогов, присоединяемых фразовыми глаголами, напрямую зависит от пространственной активности субъекта или объекта действия. Именно поэтому их больше всего у глаголов движения, глаголов физического действия и глаголов зрительного восприятия.

Послелог *up* происходит от готского префикса *iu**p* и древнеанглийской приставки *up* (*pe*), означающей «вверх», «наверху» [1, с. 15].

Как показывает Оксфордский словарь А. Хорнби, основными значениями послелога *up* являются следующие:

a) *to or in an up right position* (обозначает движение снизу вверх или нахождение наверху);

b) *to or in a higher place, position, condition, degree, etc* (обозначает переход из горизонтального положения в вертикальное);

c) *facing up wards* (направленные вверх) [3, с. 300].

Фразовый глагол *to set up* идиоматический, его значение не вытекает из значений составляющих элементов по отдельности, нужно просто запоминать как самостоятельный глагол. Основное значение глагола *to set* – ставить, синонимы *found*, *constitute*. Фразовый глагол *to set up* используется в сочетании с *company*, *business(es)*, и любыми другими существительными, которые обозначают все то, что может

произвести создание, организацию. Электронный словарь *InvestorWords.com* выделяет у этого глагола только юридическое значение: *to begin something, or to organize something new* [<http://www.investorwords.com>].

“*Being young, we thought, well, here's an opportunity for us to set up our own business, and to take a group of staff and clients”* [4]. «Будучи молодыми, мы думали, что это возможность для нас, создать наш собственный бизнес, и взять группу сотрудников и клиентов».

Послелог *up* выполняет две функции: словообразовательную – усиливает значение исходного глагола и видовую – меняет предельный характер глагола, наделяя его лексико-грамматической предельностью. Данный послелог имеет наиболее развитую семантическую структуру, которая включает большое количество абстрактных значений, в составе фразовых глаголов часто индексирует завершенность действия и пространственное отношение «вверх» – значение достижения цели, желаемого состояния.

Послелог *on* используется для обозначения места и употребляется в качестве наречия со значением дальше, вперед, которое выражает непрерывность или продолжение действия и употребляется при многих глаголах (особенно при глаголах движения), наречие *upon* обозначает «вплотную приблизиться к чему-то/кому-то». Послелог *upon* выражает то же значение, что и послелог *on*, но является устаревшим и используется намного реже. Данный послелог часто используется в юридической литературе, но многие фразовые глаголы с этим послелогом утратили свое первоначальное значение и приобрели новое, идиоматическое – нарушение, продолжение, акцентирование, согласование и соединение.

To rest upon (on) – 1) отдохнуть, лежать, покойться, давать отдыkh, покой; 2) достигать, направлять, нисходить; 3) зависит от (чего-либо), решаться (чем - либо); 4) основывать (ся), служить основой.

Фразовый глагол *to rest upon* – это простой, многозначный глагол. Он может переводиться по-разному в зависимости от контекста. Глагол *to rest* является правильным, то есть вторая и третья формы образуются согласно правилу, его можно употреблять в действительном, и в страдательном залогах. Если к нему подставить предлог, его значение будет несколько отличаться от исходного. В юридической литературе фразовый глагол *to rest upon* употребляется в значении – основывать, служить основой.

It's not enough to rest your argument on unsupported facts [2, с. 538]. Это не достаточно, чтобы ваш аргумент основывался на неподдерживаемых фактах.

Фразовый глагол, в составе которого содержится послелог *into*, зачастую выражает идею столкновения, пересечения с каким-либо явлением или объектом и требует после себя дополнения. Послелог *down* в составе фразовых глаголов говорит о понижении, уменьшении, ослаблении или приостановке действия. Предлог *with* используется с фразовыми глаголами для обозначения предмета, с помощью которого совершается действие или совместности, соучастия в одном и том же действии. В современном английском языке лексические единицы типа *with, into, down* функционально принадлежат как к знаменательным (наречие), так и служебным (предлог) частям речи, а также переходному, промежуточному классу – послелогу.

To comply with – 1) соблюдать правила этикета, достойно вести себя; 2) уступать, соглашаться; 3) делать уступки; 4) идти на уступки; 5) выполнять, подчиняться.

Фразовый глагол *to comply with* употребляется в письменной и устной речи как глагол – связка с обстоятельственным оборотом, не употребляется в страдательном залоге. Данный фразовый глагол является не многочисленным, редко встречается в юридических статьях, текстах. В юридической литературе употребляется в значении «соответствовать, выполнять, соглашаться».

The government has decided it will comply with the requirements of the EU Commission [4]. Правительство решило выполнить требования Европейской комиссии.

To break down – 1) (о машинах, механизмах) выйти из строя, сломаться; 2) провалиться, ухудшиться; 3) пошатнуться (о здоровье), страдать от нервного переутомления, истощения; 4) разрушать, разбивать что-либо; 5) сломить, разбить, потерпеть поражение.

Глагол *to break* характеризует состояние механизмов или здоровья человека. В случае с механизмами он будет иметь значение «ломать или разбивать», «нарушать» (например, закон), а в случае со здоровьем людей – «ухудшать, сбрасывать». Этот глагол относится к числу самых распространенных в употреблении глаголов английского языка. В юридической литературе послелог *up* привносит оттенки нарушения, разрушения и разбивания глаголу.

The police tried to break down the prisoner's opposition [2, с. 60]. Полиция пыталась сломать возражение заключенного.

Фразовые глаголы с послелогом *down* являются наиболее распространенными среди глаголов данной группы. Данный послелог привносит в значение глагола оттенок нарушения, замедления и фиксирования. Послелоги *with* и *into* не очень распространены в юридических документах. Глаголы с послелогом *into* выражают и описывают движение относительно границ какого-то замкнутого пространства, а фразовые глаголы с послелогом *with* выражают отношение, принадлежность, соответствие и согласование.

Таким образом, были изучены наиболее часто используемые в юридической среде фразовые глаголы. В отличие от юридических терминов, фразовые глаголы, используемые в этой сфере, не имеют пометок в словарях. Переводчику приходится выбирать из общего списка переводов. Кроме того, не все глаголы помечены как фразовые, хотя представлены сочетанием глагола с предлогом или наречием. Многие фразовые глаголы являются частью повседневной лексики, и не имеют специального значения в юридических текстах. Анализ языкового материала показал, что ряд фразовых глаголов употребляются только в сфере юриспруденции, такие как *to set up*, *to devolve upon*, *to hold up*, *to rest upon*, а большая часть фразовых глаголов является частью общей лексики. Последние и составляют трудности для перевода, так как переводчику приходится подбирать подходящий перевод.

Следует отметить, что дальнейшее исследование фразовых глаголов позволит расширить знание английского языка, так как фразовые глаголы являются уникальными конструкциями, которые несут в себе особую функциональную значимость.

Анализ языкового материала показал, что ряд фразовых глаголов употребляются только в сфере юриспруденции, однако большая часть фразовых глаголов является частью общей лексики. Фразовые глаголы стали неотъемлемой частью стиля юридической литературы и в некоторых случаях даже вытесняют свои эквиваленты, представленные односложными глаголами.

Перспективой работы является дальнейшее использование изученных подходов к анализу фразовых глаголов.

Литература

1. Ивашкин М.П. Синхронно-диахронический анализ переходных процессов в английском языке / М.П. Ивашкин. – М. : Прометей, 1988. – 171 с.
2. Кортни Р. Английские фразовые глаголы. Англо-

русский словарь / Р. Кортни. – 2-е изд., стереотип. – М., 2000. – 767 с. 3. Оксфордский толковый словарь английского языка / Хорнби А.С. – Oxford University Press, 2006. – 1428 с. 4. British National Corpus [Электронный ресурс] – Режим доступа: <http://www.natcorp.ox.ac.uk/>.

УДК 81'243:37.091.33:004.738.5

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ

Романова Н.М. (Харків)
Науковий керівник: ст. викладач Бутенко О.В.

Романова Н.М. Використання інтернет-ресурсів на уроках іноземної мови. Статтю присвячено вивченю проблеми підвищення ефективності використання інформаційних технологій та інтернет ресурсів на заняттях з іноземної мови. У представлена дослідженні охарактеризовані методи використання Інтернет-ресурсів при вдосконаленні навичок читання та письма.

Ключові слова: Інтернет-ресурси, інформаційні технології, методика викладання іноземних мов, методика навчання, організація навчання, урок іноземної мови.

Романова Н.Н. Использование интернет-ресурсов на уроках иностранного языка. Статья посвящена изучению проблемы повышения эффективности использования информационных технологий и интернет ресурсов на уроках иностранного языка. В представленном исследовании охарактеризовано методы использования Интернет-ресурсов при совершенствовании навыков чтения и письма.

Ключевые слова: Интернет-ресурсы, информационные технологии, методика преподавания иностранных языков, методика обучения, организация обучения, урок иностранного языка.

Romanova N.N. Using online resources for foreign language lessons. The article deals with the research of the problem of increasing the efficiency of the use of information technology and Internet resources for foreign language lessons. The present investigation describes methods of using Internet resources in improving the skills of reading and writing.

Key words: foreign language lessons, information technologies, Internet resources, methodology of training foreign languages, organization of training, teaching methodology.

Проблема підвищення якості гуманітарної освіти з використанням сучасних технологій та Інтернет-ресурсів є дуже актуальною у наш час. В сучасному світі суттєво змінилися вимоги до викладання іноземної мови, що було зумовлено також швидким розвитком науки та техніки. В наш час споживач хоче вивчити мову швидко, без великих зусиль та це й так, щоб вона відповідала сучасному станові розвитку суспільства.

Мета даної статті полягає в тому, щоб охарактеризувати методи застосування Інтернет-ресурсів у навчанні.

Об'єктом дослідження у даній статті виступає процес вивчення іноземної мови за допомогою Інтернет-ресурсів. Предметом дослідження виступають особливості організації способів навчання з використанням Інтернет-ресурсів для поліпшення навичок читання та письма.

Варто зазначити, що використання Інтернет-ресурсів в окремих випадках значно підвищує інтенсивність та трохи змінлює рівень навчального процесу, адже вони є сервісом та помічником, якого можна використовувати за допомогою мережі Інтернет. Тим паче, що обсяг засвоєного матеріала значно зростає, у порівнянні з обсягом матеріалу вивченого при використанні принципів традиційної освіти, що позитивно впливає на якість навчання. «Інтернет – це великий вирівнювач можливостей в галузі освіти, Інтернет усуває географічні бар'єри та економить час», – назначає у своїй роботі Р. Пітровський [1, с. 132].

Існує досить багато видів Інтернет-ресурсів, а саме: блог, сайт, портал або мережа сайтів, розсилка, поштовий сервер, пошукова машина.

Розглянемо такий ресурс як сайт як засіб для вдосконалення навичок читання. Сайт це сторінки в мережі Інтернет, які об'єднані за змістом. Найпростіше це використання Інтернет-ресурсів для підвищення навики читання. Найдієвіший для цього засіб це читання періодичних видань на оригінальній мові, що стане гарним помічником при вдосконаленні рівня володіння іноземною мовою.

Для пошуку можна використовувати сторінку MEDIA LINKS [6], на якій в режимі он-лайн можна читати найсвіжіші новини зі всього світу. Зміст виведено на першій сторінці – вона являє собою комбінацію рекламної афіші та змісту. Тут представлено назви найбільш важливих статей з витягами з них, які, на думку авторів, повинні привернути увагу читачів до основних положень, що в них обговорюються. Як будь-яке видання періодичної преси, web-газети розділені на рубрики

і підрубрики, тобто, мають дружній до користувача інтерфейс, що дозволяє натисканням кнопки мині перейти безпосередньо до потрібного розділу й цікавої статті.

При роботі над вдосконаленням навика читання особливо важливо поповнювати словниковий запас. Для цього можна використовувати один з будь-яких сайтів, знайдених через пошукову систему, який надає можливість створювання онлайн-словника [5], спираючись при цьому на потрібну інформацію. Можливі придбання нових граматичних навичок, приклади яких наведено в статтях В.П. Беспалько та Н.М. Коптию [2; 3].

Інтернет може і повинен використовуватися не тільки пасивно, але й активно. Учні можуть спробувати себе в ролі не споживачів, а постачальників інформації.

Сайт THE YOUNG VOICES OF THE WORLD [7] – відкритий форум, який являє собою видавництво, де бажаючі можуть опубліковувати свої роботи, зробивши їх надбанням багатомільйонної аудиторії і висунувши на обговорення свою думку. Після усіх робіт є посилання на їх авторів, що дозволяє здійснення зворотного зв'язку і зав'язування дискусій. Також цей сайт можна використовувати просто для читання. Можна запропонувати учням працювати вдвох чи втрьох, досліджувати статті, що охоплює всіх сторін життя: передовиці, спорт, погоду, культуру [4, с.42].

Для контролю якості надбаних знань, а також для диференціювання володіння навичками, учень може використовувати сайти, де розміщено спеціально розроблені тести. Сенс цього тесту полягає в тому, що учніві надається можливість обрати текст за власним смаком, звісно враховуючи рівень володіння мовою, прочитавши його він має відповісти на ряд запитань для контролю якості розуміння тексту. Такий тест розроблено спеціально під кожен текст авторами самих текстів. Тестування проходить в режимі реального часу, час на виконання якого суверо обмежено комп'ютером, але нажаль самостійність виконання завдання перевірити неможливо, отож, якщо учень має вдосталь часу, він може легко користуватися словником, що заборонено правилами тестування.

За допомогою такого Інтернет-ресурсу кожен, хто вже має базовий рівень володіння іноземною мовою та бажає вдосконалуватись, може перевірити сам себе.

Проблема підвищення якості освіти є дуже актуальну, а сама потреба у впровадженні сучасних технологій у навчально-виховний

процес не викликає сумнівів. Було охарактеризовано один з методів використання Інтернет-ресурсів у навчанні, а саме використання сайтів для поліпшення навичок читання. Перспективним напрямом нашої подальшої розвідки вважаємо уточнення та поглиблене вивчення структури та змісту Інтернет-ресурсів, а також подальше дослідження засобів їх інтеграції в навчальний процес.

Література

1. Бесpal'ko В.П. Освіта та навчання за участю комп'ютерів / В.П. Беспал'ко. – М. : Вид-во психолого-соціального інституту; Воронець : Видавництво НВО «Модек», 2002 – 237 с.
2. Копітюк Н.М. Інтернет уроки як допоміжний матеріал для вчителів іноземних мов. /Н.М.Копітюк //Іноземні мови в школі. – 2000 – № 4. – С. 57-59.
3. Пиотровський Р.Г. Комп'ютеризація преподавання іноземних мов / Р.Г. Пиотровський. – Л. : ЛГПИ, 1998. – 207 с.
4. Романенко Л.В. Використання мультимедійних технологій у вивченні англійської мови / Л.В. Романенко // Комп'ютер у школі та сім'ї. – 2004. – № 5. – С. 40–45.
5. Abbyy Lingvo [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.lingvo.ua/>
6. Media Links [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://news168.co.uk/>
7. Voices of the World [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.voices-of-the-world.org/>

УДК 81'25.351.712:811.111:811.161.2

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОНТРАКТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ

Руденко Т.О. (Харків)

Науковий керівник: викл. Орешич Ю.С.

Руденко Т.О. Особливості перекладу контрактів з англійської мови на українську. Стаття присвячена розгляду особливостей перекладу контрактів з англійської мови на українську. У статті розглянуто застосування перекладацьких трансформацій при перекладі контрактів.

Ключові слова: граматичні та лексичні перекладацькі трансформації, контракт, юридичний переклад, юридична термінологія.

Руденко Т.О. Особливості перевода контрактів з англійського на український язык. Статья посвящена рассмотрению особенностей перевода контрактов с английского языка на украинский. В статье рассмотрено применение переводческих трансформаций при переводе контрактов.

Ключевые слова: грамматические и лексические переводческие трансформации, контракт, юридический перевод, юридическая терминология.

Rudenko T.O. The Peculiarities of Contract Translation from English into Ukrainian. This article deals with the peculiarities of the contract translation from English into Ukrainian. The article reveals the translation transformations used in the translation of contracts.

Keywords: contract, grammatical and lexical translation transformations, legal terminology, legal translation.

Грамотно виконаний юридичний переклад – це невід'ємна частина успішної зовнішньополітичної діяльності нашої країни, що сприяє її економічному зростанню. За якістю такого перекладу оцінюється професіоналізм і надійність партнера. Результатом дослідження порозуміння між партнерами є підписання контракту. У зв'язку з розширенням кола іноземних ділових партнерів виникає гостра потреба адекватного перекладу контрактів країни з метою уникнення непорозуміння, що й обумовлює актуальність нашого дослідження.

Об'єктом дослідження є контакти, що відносять до текстів юридичної літератури, а предметом – комплекс способів перекладу текстів юридичної термінології, а саме контракти. Мета дослідження полягає в визначенні особливостей перекладу текстів юридичної тематики з використанням граматичних та лексичних трансформацій. Метод дослідження – аналіз, що базується на порівнянні тексту оригіналу та тексту перекладу.

Вивченням проблеми перекладу контактів та юридичних термінів займалися такі вчені, як Княж Т.Р., Панько Т.І., Кочан І.М., Мацюк Г.П., Власенко С.В., Вороніна К.В. та інші.

Контакт – це правовий документ, що засвідчує певну домовленість між партнерами щодо умов подальшого співробітництва [2, с. 60]. Переклад контрактів належить до юридичного перекладу – це такий переклад текстів, що відносяться до області права і використовують для обміну юридичною інформацією між людьми, які спілкуються різними мовами. Для адекватної передачі юридичної інформації,

до якої належать контракти, мова юридичного перекладу повинна бути особливо точною, ясною і достовірною [3, с. 110].

Юридична термінологія, що є окремою тематичною групою, – одна з найбільш активних в наш час, вона постійно розвивається та повноюстю є новими лексичними одиницями.

Т.І. Панько, І.М. Кочан, Г.П. Мацюк ставлять такі вимоги до юридичного терміну: однозначність, точність семантики, незалежність від контексту, стилістична нейтральність, відсутність експресивності, номінативність, наявність дефініцій, системність [8, с. 146-147].

Для досягнення адекватності перекладу текстів юридичної літератури перш за все важливим є правильне застосування перекладацьких трансформацій. Різні вчені пояснюють такі трансформації по різному. Згідно визначення Я.І. Рецкер перекладацькі трансформації – це прийоми логічного мислення, за допомогою яких ми розкриваємо значення іншомовного слова в контексті і знаходимо йому відповідність в мові перекладу, яке не співпадає із словарним [9, с. 38]. Щодо Л.С. Бархударова, він стверджує, що трансформаціями є чисельні та якісно різноманітні міжмовні перетворення, які застосовують для досягнення адекватності тексту перекладу не зважаючи на розбіжності формальних та семантических систем двох мов [1, с. 190].

Рецкер Я.І. виділяє лише два типи трансформацій, серед яких:

- граматичні трансформації, тобто заміна частин мови або членів речення;
- лексичні трансформації, серед яких: конкретизації, генералізації, диференціації значень, антонімічного перекладу, компенсації втрат, що виникають в процесі перекладу, а також у синтаксовому розвитку і цілісному перетворенні [10, с. 109].

Комісаров В.Н. під граматичними трансформаціями розуміє такий спосіб перекладу, який включає перетворення граматичної одиниці в оригінальному тексті в одиницю мови перекладу з іншим граматичним значенням. Процесу заміни може підлягати будь-яка одиниця мови, наприклад частини мови, члені речення, речення певного типу та інше. Граматична заміна – це не просто вживання в перекладі форм мови перекладу, а відмова від використання форм мови перекладу, аналогічних формам мови оригіналу, заміну таких форм на інші, відмінні від них за граматичним значенням [5, с. 54].

Бархударов Л.С. виділяє такі граматичні трансформації: перестановки, заміни, додавання та опущення [1, с. 190]. У нашому дослідженні ми наведемо приклади деяких граматичних трансформацій.

Заміна частин мови при перекладі. В процесі перекладу заміні можуть піддаватися як граматичні одиниці – форми слів, частини мови, члені речення, типи синтаксичного зв'язку та ін. – так і лексичні, у зв'язку з чим можна говорити про граматичні і лексичні заміни.

(1) “*Licensed Rights*” means all the *Grantor Rights* in the Licensed Territory including, but not limited to, the rights to use, possess, modify, prepare derivative works based in whole or in part on the *Grantor Software*, and sublicense the *Grantor Software* for use in the Licensed Territory. – Термін “Ліцензійні права” означає повне право Ліцензіара відносно Ліцензійної території, що включає, але не обмежує, права на використання, модифікацію і підготовку похідних робіт на основі програмного забезпечення Ліцензіара, а також право субліцензіювання Програмного забезпечення Ліцензіара для використання на Ліцензійній Території. В цьому реченні відбулася заміна дієслова на іменник (*to use, possess, modify, prepare - використання, модифікацію і підготовка*), та прикметника на дієслово (*including - включає*).

Додавання – це внесення додаткових слів до перекладного тексту.

(2) Either party may terminate this Agreement upon written notice to the other party if the other party breaches any of the provisions herein; provided the non-breaching party has first given the other party notice of such breach and the other party has failed to cure such breach within thirty days after receipt of such notice. - Будь-яка зі сторін має право припинити дію цієї Угоди після надання іншій стороні письмового повідомлення в разі, якщо остання порушила якесь із положень цієї Угоди, а також за умови, що сторона, яка не порушила своїх зобов'язань, перша письмово сповістила іншу сторону про таке порушення, а інша сторона не змогла виправити таке порушення протягом 30 днів після отримання такого повідомлення.

В цьому реченні відбулися такі додавання (*upon written notice – після надання письмового повідомлення, the non-breaching party – сторона, яка не порушила своїх зобов'язань, notice of such breach – письмово сповістила про таке порушення*).

Граматична трансформація опущення – вилучення лексичної одиниці в перекладному тексті.

(3) *Grantor makes the express warranties and representations described in this Section.* – Ліцензіат недвозначно заявляє про свої гарантії, що описуються нижче в даному пункті. В цьому реченні в ході перекладу відбулося опущення англійського слова *representations*.

Ознайомившись з розумінням лексичних трансформацій різних учених, можна зробити висновок, що лексичні трансформації – це такий спосіб перекладу, при якому відбувається заміна окремих лексичних одиниць у мові оригіналу такими лексичними одиницями мови перекладу, які не є їх словарними еквівалентами, але саме вони забезпечують адекватне розуміння перекладу.

Коміссаров В.Н. виділяє такі лексичні способи перекладу терміна: використання слова-відповідника (транскрибування або транслітерація, калькування, поєднання транскрибування та дослівного перекладу, застосування лексичної одиниці, форма якої не пов'язана з формою англійського терміна), вибір одного з можливих лексичних варіантів, вибір між дослівним перекладом та відповідним терміном, чи між транскрибуванням та терміном мови перекладу / описовим перекладом [7, с. 104].

Наведемо деякі приклади перекладу контракту із використанням лексичних трансформацій.

Калькування – це засіб перекладу лексичної одиниці оригіналу шляхом заміни її складових частин (морфем або слів) їх лексичними відповідностями у мові перекладу [6, с. 173].

Наведемо такі приклади кальків.

(4) *Licensed rights* – ліцензійні права, *customer listing* – клієнтський список, *object code format* – формат об'єктивного коду.

Транслітерація – це передача літер вихідної мови за допомогою літер алфавіту іншої мови, тобто літерна імітація форми вихідного слова [4, с. 282].

(5) *Patent – патент, contract – контракт, client – клієнт, context – контекст та інші.*

Адаптивне транскодування – адаптація елемента вихідної мови до фонетичної та / або графічної структури мови перекладу.

(6) *Modification – модифікація, documentation – документація, information – інформація та інші.*

У якості висновку можна зазначити, що перекладацькі трансформації відіграють важливу роль у процесі досягнення адекватності перекладу контрактів, адже виконуючи переклад, перекладач передусім визначає спосіб перекладу, тобто міру інформаційної впорядкованості для перевідного тексту.

Подальшу перспективу дослідження вбачаємо в більш детальному розгляді граматичних та лексичних трансформацій при перекладі контактів.

Література

- Бархударов Л.С. Мова і переклад / Л.С. Бархударов. – М. : Міжнародні відносини, 1975. – 235 с. 2. Бибік С.П. Ділові документи та правові папери / С.П. Бибік, Г.М. Сюга. – Харків : Фоліо, 2005. – 493 с. 3. Власенко С.В. Перевод юридичного текста: когнітивные особенности номинации и реалии-профессионализмы в языковой паре английский-русский / С.В. Власенко // Филологические науки в МГИМО : сб. науч. трудов. – М. : МГИМО(У), 2005. – № 21. – 130 с. 4. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми / В.І. Карабан. – Вінниця : Нова книга, 2004. – 576 с. 5. Коміссаров В.Н. Слово о переводе / В.Н. Коміссаров. – М. : Міжнародные отношения, 1973. – 215 с. 6. Коміссаров В.Н. Теория перевода (лингвистические аспекты) / В.Н. Коміссаров. – М. : Высш. школа, 1990. – 253 с. 7. Коміссаров В.Н. Пособие по переводу с английского языка на русский: В 2-х ч. / В.Н. Коміссаров, Я.І. Рецкер, В.І. Тархов. – М. : Высш. школа, 1965. – Ч. 1. – 176 с. 8. Панько Т.І. Українське термінознавство : [підручник для студ. гуманітар. спец. вищ. навч. закл.] / Т.І. Панько, І.М. Коцан, Г.М. Мацок. – Л. : Світ, 1994. – 214 с. 9. Рецкер Я.І. Теория перевода и переводческая практика / Я.І. Рецкер. – М. : Міжнаур. отношення, 1974. – 228 с. 10. Рецкер Я.І. Теория перевода и переводческая практика: Очерки лингвистической теории перевода / Я.І. Рецкер. – М., 2006. – 240 с.

УДК 821.134.2 (7/8)-31 Марк. 09

РОМАН Г. ГАРСІЙ МАРКЕСА "ХРОНІКА ВБІВСТВА, ПРО ЯКЕ ВСІ ЗНАЛИ ЗАЗДАЛЕГІДЬ" ЯК ЗРАЗОК ГІБРИДНОГО ЖАНРУ

Черноголова М.О. (Харків)
Науковий керівник:
канд. філол. наук, доц. Оржицький І.О.

Черноголова М.О. Роман Г. Гарсій Маркеса «Хроніка вбівства, про яке всі знали заздалегідь» як зразок гібридного жанру. Метою даної статті є проаналізувати жанрові особливості роману «Хроніка вбівства, про яке всі знали заздалегідь» видатного колумбійського письменника Г. Гарсії Маркеса.

Ключові слова: Габріель Гарсія Маркес, детективний роман, оповідач, роман, хроніка.

Черноголова М.А. Роман Г. Гарсія Маркеса «Хроніка об'явленої смерті» як пример гибридного жанра. Цілью даної статті являється проаналізувати жанрові особливості романа «Хроніка об'явленої смерті» видаючогося колумбійського письменника Г. Гарсія Маркеса.

Ключові слова: Габріель Гарсія Маркес, детективний роман, рассказчик, роман, хроніка.

Chernogolova M.A. The novel “Chronicle of a Death Foretold” by Gabriel García Márquez as an example of a hybrid genre. This article focuses on the genre analysis of the novel “Chronicle of a Death Foretold” written by the outstanding Colombian novelist Gabriel García Márquez.

Key words: Chronicle, detective novel, Gabriel García Márquez, narrator, novel.

Актуальність роботи полягає в тому, що обраний роман є малодослідженим в українському літературознавстві, тому потребує більш поглибленого аналізу.

Новизна обраної теми полягає у спробі цілісно дослідити жанрові особливості роману «Хроніка вбивства, про яке всі знали заздалегідь» Г. Гарсії Маркеса, так як у вітчизняному літературознавстві роман є малодослідженим.

Об'єктом дослідження є роман «Хроніка вбивства, про яке всі знали заздалегідь» Г. Гарсії Маркеса.

Предметом дослідження є жанрові та художні особливості обраного твору.

Мета роботи полягає у поглибленному аналізі «Хроніки», визначенні жанру твору та виявленні в ньому рис детективного роману.

Рoman «Хроніка вбивства, про яке всі знали заздалегідь» колумбійського письменника та лауреата Нобелівської премії Габріеля Гарсії Маркеса є одним з найважливіших творів в його літературній творчості.

У романі йдеться про історію, побудовану на реальних подіях, які відбулися в Сукре, в Колумбії, де в 1951 році жили батьки письменника. Але тільки в 1981 світ дізнався про ці трагічні події зі слів Гарсії Маркеса.

Під час читання «Хроніки вбивства, про яке всі знали заздалегідь» Габріеля Гарсії Маркеса перед нами постає питання, до якого

з літературних жанрів належить твір. Беручи до уваги назву роману, можна зазначити, що вона ніби натякає читачеві на конкретний жанр – жанр «хроніки». Таким чином, оповідь представляється нам накопиченням свідчень, доказів, деталей та подробиць, пов’язаних із убивством. Однак, незважаючи на те, що деякі структурні елементи роману справді співвідносяться з таким газетним жанром, у романі Гарсії Маркеса спостерігається очевидний зв’язок між журналістикою та художньою літературою, бо письменник синтезує два жанри – хроніку та роман, створюючи гібридний жанр.

Як зазначає у своїй статті «Хроніка вбивства, про яке всі знали заздалегідь» ексклюзивний продукт мовної творчості Г. Гарсії Маркеса», Т.В. Пісанова, «текст, що носить характер новинного інформаційного оповідання, юморіно, повинен містити відповіді на питання: що, де, коли відбулося, хто або що є дійовою особою змальованої події. Текст хроніки в його класичному вигляді відрізняє гранична стисливість: у ньому повідомляється лише факт і відсутні розлогі коментарі. Кожне повідомлення ретельно та всебічно вивірено» [4, с. 117].

Хроніку можна поділити на декілька категоріальних компонентів згідно з положеннями інваріантної структури новинного тексту, яка була розроблена Т. Ван Дейком: головна подія, фон та коментар [2, с. 228-267]. У межах категорії «головна подія» повідомляється про основну подію; категорія «фон» висвітлює умови, в яких відбувається головна подія; категорія «коментаря» відображає розвиток подій, коли автор, немов, здійснює прогулянку часом: він змальовує те, що відбулося в день убивства, згадує про минуле та паралельно розповідає про події роками пізніше.

Варто зауважити, що заголовок несе основне смислове навантаження та «становить конденсований зміст тексту». Твору Гарсії Маркеса був необхідний заголовок, який гарантував би сприйняття його змісту як правдивого. Тому перше слово заголовка роману певною мірою містить в собі бажання автора, щоб описані ним події були сприйняті читачем як ті, що реально відбулися в минулому [7].

Момент основного напруження в творі зосереджений на приховуванні найважливіших фактів до самого кінця розповіді. Тоді як хроніка має на меті донести інформацію об’єктивно, перераховуючи події одна за одною, з різних точок зору, та отримати повну та добре аргументовану картину подій. Для хроніки не є характерними використання емоційних та експресивних виразів,

фразеологізмів, алюзій та епітетів, натомість, головною умовою такого тексту є інформаційна насиченість [4, с. 113-121].

Той факт, що центральною подією твору є вбивство, оповітє таємничими обставинами, а сама розповідь сконцентрована навколо його розкриття, вказує на наявність рис, притаманних детективному роману, а саме: таємниця та детектива [5, с. 19].

Перша ознака детективного роману, з якою ми стикаємося у «Хроніці», – це інверсія. Оповідання починається з повідомлення про факт злочину, тобто, таємниці, що є одним з головних елементів досліджуваного жанру. Але таємниця полягає не в тому, хто сків вбивство, а чому вбили Сантьяго Насара. Більш того, в романі Гарсії Маркеса ми можемо виокремити три таємниці, що також є жанровою невідповідністю:

- 1) смерть Сантьяго Насара;
- 2) причина смерті Сантьяго Насара;
- 3) особистість людини, яка збезчестила Анхелу Вікаріо [7].

Наступна ознака детективного роману – злочинець. У досліджуваному романі ми спостерігаємо виключну ситуацію. Виявляється, що винні у трагедії три людини: брати Вікаріо, відповідальні за смерть Сантьяго Насара, та той, хто збезчестив Анхелу Вікаріо.

Брати зізнаються у своїй провині відразу ж після скончення вбивства:
«– Ми вбили його умисне, – повідомив Педро Вікаріо, – але ми невинні.

- Можливо, перед Богом і невинні, – сказав падре Амадор.
- Перед Богом і перед людьми, – заявив Пабло Вікаріо. – То була справа честії [1, с. 477].

Однак, незважаючи на зізнання близнюків, особистість винуватця трагедії все ще не визначена. Злочинець залишається невідомим. Його не знає ні читач, ні оповідач, ні персонажі роману, за винятком Анхеля Вікаріо.

Це однією розбіжністю із характерними рисами детективного роману є сам детектив, який у Гарсії Маркеса водночас відіграє роль оповідача. Оповідач поставив собі за мету зібрати всю необхідну інформацію, яка допомогла б йому зрозуміти причину вбивства Сантьяго Насара, а також проаналізувати психологічні портрети всіх персонажів, які були причетні до трагедії.

Маючи намір знайти зв'язок між подіями, які призвели до злочину, оповідач немов справжній детектив звертається до різних джерел, аби пролити світло на сконче вбивство. Але він не обмежується

безстроннім поглядом, а пропонує свою точку зору та особисту оцінку подій [7].

Оповідач у романі «Хроніка вбивства, про яке всі знали заздалегідь» є гомодієгетичним. Тобто, один персонаж твору виконує подвійну функцію: як наратор (Я, що розповідає) він несе відповідальність за організацію розповіді, а як персонаж (Я, про яке розповідається) відіграє свою роль в історії. З приводу цього роздвоєння Я. Лінтельт говорить таке: «В результаті, внутрішнє життя персонажа не лише сприймається, а й формулюється самим персонажем, що не виключає існування можливої напруги, відчуття внутрішнього протиріччя в його свідомості між функціями оповідача та персонажа» [3, с. 25-26].

Висновки. Письменник робить відступ від жанрових канонів та поєднує два види текстів, на перший погляд, несумісніх в одному літературному творі: детективну розповідь із хронікою. Гарсія Маркес демонструє свої вміння вправного хроніста та створює текст, який можна вважати змістовою доповіддю з докладно змальованим злочином, з обов'язково присутніми автобіографічними рисами та з відчутними слідами типових персонажів літературного універсу письменника.

Вже з першого рядка читачеві стає відомо про головну подію роману, вбивство, та навіть імена вбивць не викликають сумнівів. Тим не менш, у читача з'являється бажання дізнатися мотиви та подробиці вбивства.

Те, що повинно було стати інтригою, кульмінацією, Гарсія Маркес робить розв'язкою, фіналом, залишаючи таємницю за трьома крапками. Події, які розгортаються у напрямку від наслідку до причини, та відсутність доказів того, що вбита людина справді була винною, мотивують читача приднатися до розслідування та застосувати дедукцію, замість того, щоб пасивно слідкувати за розповіддю.

Отже, в романі «Хроніка вбивства, про яке всі знали заздалегідь», видання якого затяглося на три десятиріччя, присутні елементи як жанру хроніки, так і детективного роману. Проте, на відміну від законів вищезгаданого жанру, Гарсія Маркес не розкриває особистість привідника трагедії. Він залишає питання винуватості невіршеним та пропонує читачеві зробити свої власні припущення та висновки.

Перспективи. Практичне значення роботи полягає у можливості використання результатів дослідження у курсі історії літератури іспаномовних країн та на заняттях зі стилістики художнього тексту.

Література

1. Гарсія Маркес Г. Сто років самотності: Роман. Повісті. Оповідання / Г. Гарсія Маркес ; [пер. з ісп., передмова Д. Загонського]. – Київ : Вид. дім «Всесвіт», 2004. – 616 с. 2. Дейк Т. ван. Структура новостей в пресі / Т. ван Дейк ; [пер. с англ. В. В. Петрова] // Язык. Познание. Коммуникация / ред. В.И. Герасимов. – М. : Прогресс, 1989. – С. 228–267. 3. Ільин И.П. Современное зарубежное литературоведение / И.П. Ильин, Е.А. Цурганова. – М. : Интрага. – ИНИОН, 1999. – 319 с. 4. Писанова Т.В. «Хроника объявленной смерти»: эксклюзивный продукт языкового творчества Г. Гарсія Маркеса / ТВ. Писанова // Вестник Моск. гос. лингв. ун-та. – 2013. – С. 113–122. 5. Miranda da Silva S. Crónica de una muerte anunciada: la novela y el narrador misterioso / Susana Miranda da Silva. – Porto Alegre, 2010. – 39 р. 6. García Márquez G. Cronica de una muerte anunciada [Електронний ресурс] / Gabriel García Márquez. – Режим доступу до ресурсу : <http://biblio3.url.edu.gt/Libros/cromuerte.pdf>. 7. Ibáñez A. Las posibilidades de una crónica imposible: acerca de Crónica de una muerte anunciada de Gabriel García Márquez [Електронний ресурс] / Agustina Ibáñez // Espéculo. Revista de estudios literarios. Universidad Complutense de Madrid. – 2008. – Режим доступу : <http://www.ucm.es/info/especulo/numero40/cronigm.html>.

ЗМІСТ

Андреєва Н.И. ЛИНГВИСТИЧЕСКИЕ И ЛИНГВОКУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЕ АСПЕКТЫ УПОТРЕБЛЕНИЯ ИДИОМУ С НАИМЕНОВАНИЯМИ ЕДЫ В АНГЛІЙСЬКОМ И РУССКОМ ЯЗЫКАХ 3	
Бажан Ю.М. ЛЕКСИЧНІ ОДИНИЦІ-РЕПРЕЗЕНТАНТИ ОДИНИЦІ КАТЕГОРИЗАЦІЇ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ЛЮДИНИ В АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ 9	
Бойченко Н.С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОМОВНИХ ФІЛЬМІВ НА ПРИКЛАД СУБТИТРІВ 15	
Бондар А.Ю. ФУНКЦІОНАЛЬНО-СЕМАНТИЧНЕ ПОЛЕ ПЕРЕДАЧІ ІТЕРАТИВНОСТІВ АНГЛІЙСЬКІЙ МОВІ 20	
Гороховцева Є.В. ФОНЕТИЧНІ ТА МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ КЕЛЬНСЬКОГО ДІАЛЕКТУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ 24	
Долинна Є.В. АСОЦІАТИВНО-СЕМАНТИЧНІ РЯДИ СЛОВА «LE RIRE» У ФРАНЦУЗЬКІЙ МОВІ: ЛЕКСИКОГРАФІЧНИЙ АНАЛІЗ 30	
Дранко Р.І. КОГНІТИВНО-КОМУНІКАТИВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ СИЛЬНОЇ МОВНОЇ ОСОБИСТОСТІ (на матеріалі англомовних текстів лідерів думки) 35	
Кірейонок В.С. НАТАЯК ЯК ДИСКУРСИВНА ІМПЛІКАТУРА (на матеріалі німецькомовного діалогічного дискурсу) 40	

Для нотаток

Костенко Є.С. ВІЛІВ ЗДІБНОСТЕЙ ТА ПСИХОЛОГІЧНИХ ЧИННИКІВ НА УСПІШНІСТЬ ЗАСВОСНЯННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	46
Коцарубова Н.О. ЛІНГВІСТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РЕКЛАМНИХ ТЕКСТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ	51
Латенко Е.О. ОСОБЕННОСТИ ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ АНГЛИЙСКИХ ФРАЗЕОЛОГИЗМОВ КОНЦА ХХ – НАЧАЛА ХХІ ВВ., ОБЪЕКТИВИРУЮЩИЕ ОБЩЕСТВЕННУЮ ЖИЗНЬ	54
Максимова І.С. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ І РЕДАГУВАННЯ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ	59
Михайлінко К.А. РОМАН М.А. АСТУРІАСА «МАЙСОВІ ЛЮДИ» У КОНТЕКСТІ ГВАТЕМАЛЬСЬКОЇ КУЛЬТУРИ ТА МІФОЛОГІЇ	64
Николаєва Н.Ю. ОСОБЕННОСТИ УПОТРЕБЛЕНИЯ ФРАЗОВЫХ ГЛАГОЛОВ В ЮРИДИЧЕСКОЙ ЛИТЕРАТУРЕ НА АНГЛИЙСКОМ ЯЗЫКЕ	69
Романова Н.М. ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСурсів НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	75
Руденко Т.О. ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОНТРАКТІВ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ НА УКРАЇНСЬКУ	78
Черноголова М.О. РОМАН ГАРСІЇ МАРКЕСА "ХРОНІКА ВБИВСТВА, ПРО ЯКЕ ВСІ ЗНАЛИ ЗАЗДАЛЕГДІ" ЯК ЗРАЗОК ГІБРИДНОГО ЖАНРУ	83

Наукове видання

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОЇ ЛІНГВІСТИКИ ТА МЕТОДИКИ
НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ В ДОСЛІДЖЕННЯХ СТУДЕНТІВ

Збірник статей

Випуск 12

Українською, російською, англійською,
німецькою, французькою мовами

Відповідальний за випуск:
Технічний редактор:

Оніщенко Н.А.
Зябченко Л.П.

Підписано до друку 09.09.2016. Формат 60 x 84 1/16.

Папір офсетний. Друк ризографічний.

Ум. друк. арк. 4,04. Обл.-вид. арк. 4,70.

Тираж 40 прим. Ціна договірна.

61022, м. Харків-22, майдан Свободи, 4,
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Надруковано ФОП Сверделов М.О.
м. Харків, вул. Гв. Широнінців, 24, корп. А, кв. 33.
Тел.: 755-00-23

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ВОО № 971661 від 13.12.2005.